



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
SLOVENSKA VOJSKA

Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje

Šola za podčastnike

1. VISOKI TEČAJ ZA PODČASTNIKE



NACIONALNI CENTER KRIZNEGA UPRAVLJANJA IN NJEGOVO MESTO V KRIZNEM UPRAVLJANJU

Zaključna naloga

Avtor: praporščak Matjaž Matej Kastelic

Mentor: višji praporščak Janez Šmid

Postojna, 25. marec 2011

NACIONALNI CENTER KRIZNEGA UPRAVLJANJA IN NJEGOVO MESTO V KRIZNEM UPRAVLJANJU

Ključne besede: Nacionalni center kriznega upravljanja

Zaradi vse pogostejših in obširnejših pojavov krize ter zavedanja kriznih situacij, da smo kot družba vedno bolj ranljivi je postalo učinkovito soočanje s krizo na nacionalni, regijski in lokalni ravni ena izmed glavnih nalog državnih organov, institucij in organizacij za učinkovit krizni menedžment.

Pravilna in celovita pripravljenost na krizo, načrti delovanja v krizi, so namenjeni predvsem odvratanju groženj, če do nesreče ali krize pride, do pripravljenosti nanjo in učinkovitem odzivanju.

Ključnega pomena je zagotoviti optimalen in učinkovit krizni menedžment, ki obvladuje ureditve in ukrepe s ciljem obvladovanja krize in oblikovanja prihodnjega poteka krize v smislu primerne rešitve krize. Krizni menedžment mora povezovati celoten spekter različnih in hkrati med seboj povezanih kriznih dejavnosti, kot so obrambno-vojaška, zaščitno-reševalna, obveščevalna, policijsko-kriminalistična, protiteroristična, varnostna, gospodarska, okoljevarstvena, epidemiološka in zdravstvena dejavnost.

Predmet naloge je predstaviti odnose oziroma sodelovanje med nacionalnim centrom za krizno upravljanje in slovensko vojsko ter združiti vso javno dostopno literaturo oz. normative dokumente, ki definira in opredeljuje učinkovit krizni menedžment.

NATIONAL CENTER OF CRISIS MANAGMENT

Key words: National center of crisis management and it's position in crisis management

Due to the increasingly frequent and extensive appearance of the phenomena of crisis and awareness of crisis situations, that we as a society are more vulnerable, dealing effectively with the crisis at the national, regional and local level has become one of the main tasks of authorities of the state, institutions and organizations for effective crisis management.

Correct and comprehensive crisis preparedness, crisis action plans, are designed to avert threats and if a disaster or crisis occurs, to be prepared for it and to respond effectively.

It is crucial to ensure optimal and effective crisis management, which masters regulations and controlling measures in order to control the crisis and the creation of future crisis courses in terms of appropriate solutions to the crisis. Crisis management must integrate a full range of diverse and interconnected crisis services such as defense and military, rescue, intelligence, police, criminal, counter-terrorism, security, economic, environmental, epidemiological and health services.

The topic of this thesis is to present the relations and cooperation between the National Crisis Management Center and Slovenian armed forces and gather all the publicly available literature or normative documents which define and identify effective crisis management.

KAZALO

1	UVOD	6
2	METODOLOŠKI OKVIR.....	6
2.1	NAMEN IN CILJ NALOGE.....	7
2.2	HIPOTEZE	7
2.3	METODE DELA.....	8
2.4	STRUKTURA NALOGE.....	8
2.5	ZASNOVA KRIZNEGA UPRAVLJANJA V REPUBLIKI SLOVENIJI	9
3	NACIONALNI CENTER ZA KRIZNO UPRAVLJANJE (NCKU)	10
3.1	KRIZNO UPRAVLJANJE - KRIZNI MENEDŽMENT	11
3.2	UREDBA O ORGANIZACIJI IN DELOVANJU NACIONALNEGA CENTRA ZA KRIZNO UPRAVLJANJE.....	12
3.3	OBVEZNOSTI MO DO PREDSEDNIKA REPUBLIKE	16
3.4	ORGANIZACIJA IN DELOVANJE ZVEZ NCKU	16
4	NOSILCI KRIZNEGA UPRAVLJANJA V REPUBLIKI SLOVENIJI.....	17
4.1	DRŽAVNI ZBOR.....	17
4.2	VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE	17
4.3	MINISTRSTVA	17
4.3.1	Ministrstvo za zdravje	18
4.3.2	Ministrstvo za okolje in prostor.....	18
4.3.3	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.....	18
4.3.4	Ministrstvo za promet.....	18
4.3.5	Ministrstvo za finance	18
4.3.6	Ministrstvo za obrambo.....	19
4.3.7	Nedržavne organizacije	19
4.4	NACIONALNI CENTER ZA KRIZNO UPRAVLJANJE	20
4.4.1	Ustanovitev NCKU.....	20
4.4.2	Organiziranost in delovanje	20
4.4.3	Naloge NCKU.....	21
4.4.4	Analitična skupina.....	22
4.4.5	Zagotavljanje podatkov in poročanje.....	22
4.4.6	Operativno-tehnično delovanje NCKU – uradni naslov	23
4.5	VAJE KRIZNEGA MENEDŽMENTA.....	25
4.6	SVET ZA NACIONALNO VARNOST (SNAV).....	26
4.6.1	Naloge sveta za nacionalno varnost	26
4.6.2	Sekretariat sveta za nacionalno varnost	27

4.6.3	Delovanje sveta za nacionalno varnost.....	28
4.7	SVET ZA NACIONALNO VARNOST V PRAKSI.....	28
5	SLOVENSKA VOJSKA (SV) IN KRIZNO UPRAVLJANJE V RS.....	30
5.1	VLOGA SV V POSTOPKIH KRIZNEGA ODZIVANJA V MIRU	30
5.1.1	Zaščita, reševanje in pomoč.....	30
5.1.2	Vloga SV v Sekretariatu Sveta za nacionalno varnost	31
5.2	KRIZNO UPRAVLJANJE IN VODENJE V STRATEGIJI NATA.....	32
5.2.1	Faze Natovega procesa kriznega upravljanja	32
5.2.2	Elementi Natovega sistema kriznega upravljanja.....	32
5.2.3	Uporaba Natovega sistema kriznega odzivanja v državi	34
5.3	PREGLED STANJA IZVAJANJA KRIZNEGA UPRAVLJANJA V RS V POVEZAVI Z NATOVIM KONCEPTOM KRIZNEGA UPRAVLJANJA	34
5.3.1	Izvajanje NCRS v Slovenski vojski.....	34
5.3.2	Skupine za označevanje naslovnikov (AIG; Address Indicator Group).....	35
5.3.3	Prenos informacij med SV in NCKU.....	36
5.3.4	Povezave NCRS z Natovim sistemom opozarjanja z obveščevalnimi podatki 36	
5.3.5	Povezave med elementi NCRS (»Ukrepi proti presenečenju« in »Ukrepi proti agresiji«) in slovenskimi zakoni in opredelitvi »Vojnega stanja«	37
6	ZAKLJUČEK.....	40
	LITERATURA IN VIRI	44

KAZALO SLIK:

Slika 1: Registrski sistem v RS.	23
Slika 2: Procesni diagram izmenjave informacij med pristojnimi organi in NCKU.....	24
Slika 3: Procesni diagram izmenjave informacij in poročil.....	35
Slika 4: Horizontalni in vertikalni prenos informacij med SV in NCKU.	36

1 UVOD

Sedanji moderni čas - (sodobni svet) se sooča s številnimi oblikami ogrožanja varnosti. Terorizem, podnebne spremembe, globalna finančna, gospodarska in socialna tveganja ter krizna žarišča predstavljajo globalne vire ogrožanja in tveganja. Vidnega nasprotnika, ki predstavlja grožnjo je danes vse manj. Predvidevanje in preprečevanje globalnih virov ogrožanja mora tako postati temeljno izhodišče varnostnih izzivov moderne dobe. Globalni varnostni sistem postaja fleksibilen. Preventivno delovanje in reševanje nekaterih perečih sodobnih varnostnih problemov dodatno omejuje (ne)spodobnost doseganja splošnega soglasja o najpomembnejših varnostnih tveganjih in grožnjah ter najprimernejših načinih za njihovo preprečevanje, odvrčanje, omejevanje, nadzorovanje in odpravljanje.

V Republiki Sloveniji je področje kriznega upravljanja, kljub temu, da se njegove posamezne prvine v zadnjih letih vse intenzivneje uvajajo v delovanje sistema civilne obrambe, sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, kakor tudi v delovanje celotnega nacionalnovarnostnega sistema, še ni v celoti sistemsko urejeno. Vendar se koncept kriznega upravljanja v Republiki Sloveniji postopno vendarle uvaja tudi v nekatere razvojno-usmerjevalne in celo nekatere normativno-pravne dokumente na nacionalnovarnostnem in obrambnem področju, čeprav preveč sramežljivo in prepočasi. Zelo verjetno je to tudi posledica dejstva, da mnogi še vedno ne razumejo ali vztrajno zanikajo očitne prednosti koncepta in sistema kriznega upravljanja v primerjavi z dosedanjimi konceptualnimi rešitvami, s tem pa (ne)posredno ščitijo ustaljene položaje nekaterih delov nacionalnovarnostnega in obrambnega sistema. Vprašanje je, ali je treba sistem kriznega upravljanja v Republiki Sloveniji oblikovati povsem na novo, ali pa bi bilo mogoče z ustrezno prilagoditvijo ali nadgradnjo izhajati iz kakšnega že obstoječega in po vsebini dela podobnega dela nacionalnovarnostnega ali obrambnega sistema.

2 METODOLOŠKI OKVIR

V zaključni nalogi sem z metodo analize pisnih virov iz obravnavanega področja proučil normativno podlago delovanja nacionalnega centra za krizno upravljanje (v nadaljevanju NCKU). Uporabil sem metodo interpretacije primarnih kot tudi sekundarnih virov, ki predstavljajo in opredeljujejo temeljna spoznanja s proučevanega področja.

S pomočjo metode opazovanja in z lastno udeležbo na domačih in tujih vajah kriznega odzivanja: »IZZIV 2003«, »GMX04«, »CMX04«, »CMX 05«, »CMX 06«, »VKU06«, »CMX08«, »štabnih urjenjih OKO LIBANON«, »štabno urjenje MOBIL 2012«, vodstveno

obrambno zaščitni vaji »POMLAD 2011« ter mednarodnih vajah: »MILEX 2008« (Italija), »MILEX 2009« (Grčija) in »MILEX 2010« (Nemčija) sem prišel do ugotovitev in spoznanj, ki sem jih zabeležil v zaključni nalogi.

2.1 NAMEN IN CILJ NALOGE

Zaradi vse pogostejših in obširnejših pojavov krize ter zavedanja kriznih situacij, da smo kot družba vedno bolj ranljivi je postalo učinkovito soočanje s krizo na nacionalni, regijski in lokalni ravni ena izmed glavnih nalog državnih organov, institucij in organizacij za učinkovito obvladovanje izzivov kriznega menedžmenta.

Pravilna in celovita pripravljenost na krizo, načrti delovanja v krizi, so namenjeni predvsem odvratanju groženj ter pripravljenosti in učinkovitem odzivanju nanjo.

Ključnega pomena je zagotoviti optimalen in učinkovit krizni menedžment, ki obvladuje ureditve in ukrepe s ciljem obvladovanja krize in oblikovanja prihodnjega poteka krize v smislu primerne rešitve krize. Krizni menedžment mora povezovati celoten spekter različnih in hkrati med seboj povezanih kriznih dejavnosti, kot so obrambno-vojaška, zaščitno-reševalna, obveščevalna, policijsko-kriminalistična, protiteroristična, varnostna, gospodarska, okoljevarstvena, epidemiološka in zdravstvena dejavnost.

Namen ter cilji moje zaključne naloge so:

- definirati pojem kriznega menedžmenta,
- opredeliti krizno upravljanje kot obliko odzivanja na krizne razmere oziroma prizadevanje za obvladovanje dogodkov,
- analizirati ter proučiti mesto in vlogo Slovenske vojske (v nadaljevanju SV) v učinkovitem kriznem menedžmentu,
- proučiti in analizirati sodelovanje med NCKU in SV.

Predmet naloge je predstaviti odnose oziroma sodelovanje med NCKU in SV ter združiti vso javno dostopno literaturo oz. normativne dokumente, ki definira in opredeljuje učinkovit krizni menedžment.

2.2 HIPOTEZE

TRDITEV 1: V Sloveniji obstaja veliko centrov za spremljanje situacij, ki pa niso medsebojno zadostno funkcijsko povezani.

TRDITEV 2: Z vzpostavitvijo NCKU-ja kot povezovalno-analitičnega organa, bi vzpostavili organ, ki bi bil sposoben sprotnega spremljanja, ocenjevanja in analiziranja aktualnih virov ogrožanja in stanja na področju ZIR na nacionalni ravni.

2.3 METODE DELA

Pri pisanju zaključne naloge sem uporabljal tako empirične kot teoretične raziskovalne metode. Zaključna naloga temelji na:

- *proučevanju in zbiranju virov*, ki so s področja NCKU javno dostopni,
- *razvojni analizi* s pomočjo katere sem prikazal potek odnosov,
- *analizi in interpretaciji primarnih virov* (resolucije, doktrine, listine, deklaracije ter ostali dokumenti)
- *analizi in interpretaciji sekundarnih virov* (knjige, zbornike, članki, internetni viri), ki opisujejo področje naslova zaključne naloge,
- *deskriptivni metodi*, s pomočjo katere sem opisal obseg in način sodelovanja,
- *sintezi* s katero v zaključku naloge potrjevanjem oziroma zavračam postavljene hipoteze, povzamem zaključno delo ter opredelim splošne ugotovitve.

2.4 STRUKTURA NALOGE

Vsebino zaključne naloge sem razdelil in oblikoval v pet poglavij.

Uvodne misli so podane v prvem poglavju. V drugem poglavju sem opredelil: predmet, namen, cilje proučevanja, trditve, metodološki pristop in strukturo naloge ter predstavil temeljne pojme.

Pri opisovanju in analizi stanja kriznega upravljanja, v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju RS) sem se v tretjem poglavju osredotočil na temeljne dokumente in predpise, ki opredeljujejo organizacijo in delovanje nacionalnega centra za krizno upravljanje.

Četrto poglavje je namenjeno opredelitvi nosilcev kriznega upravljanja v RS na področjih:

- izvajanja zakonodajne funkcije,
- izvajanja nadzora nad obrambno varnostnih sistemov preko pristojnih teles in
- zagotavljanje finančnih sredstev.

Osrednji del naloge je peto poglavje, ki opisuje Slovensko vojsko v postopkih kriznega odzivanja. Odločitev o uporabi SV pri zaščiti, reševanju in pomoči, ki je v prisotnosti Vlade RS (ministrice za obrambo), na podlagi predloga »medresorske analitične skupine«, ki deluje v Nacionalnem centru kriznega upravljanja.

2.5 ZASNOVA KRIZNEGA UPRAVLJANJA V REPUBLIKI SLOVENIJI

V uvodu predstavitve kriznega upravljanja in vodenja v Republiki Sloveniji velja nekaj besed nameniti zgodovinskim dejstvom. Zasnove kriznega upravljanja v Republiki Sloveniji so nastale že v času osamosvajanja Slovenije, ko je takoj ob osamosvojitvi nastala politično-vojaška kriza. Ker se je pričakovalo posredovanje JLA, so se same operativne priprave začele že pred osamosvojitvijo in temeljile na dokaj visoki stopnji medorganizacijskega sodelovanja. Posebno pomemben je bil projekt oblikovanja in delovanja manevrske strukture narodne zaščite (MSNZ), saj je šlo za medorganizacijsko operativno strukturo, ki je nastala predvsem zaradi nezmožnosti uradnega upravljanja s Teritorialno obrambo (TO). Poleg Predsedstva Republike Slovenije je bil takrat eden izmed najpomembnejših organov Republiška koordinacijska skupina (RKoS), ki je nastala zaradi dejstva, da slovenska vlada kot koordinacijsko telo ni mogla delovati, saj cela vrsta republiških sekretariatov dejansko ni delovala (Kopač in ostali, 2004: 70). RKoS je bil organ, ki je usklajal vse obrambne in varnostne priprave in v vojni opravljal naloge štaba vrhovnega poveljnika. V tem času je organ na republiški ravni koordiniral vse vojne operacije teritorialne obrambe, civilne obrambe, organov za notranje zadeve, civilne zaščite in drugih relevantnih akterjev. Ustanovljene so bile tudi koordinacijske podskupine po pokrajinah, ki so služile za zagotavljanje horizontalnega pretoka informacij v pokrajini, zbiranje podatkov o dogajanju v posameznih pokrajinah, izvajale naloge civilne obrambe in koordiniranje pokrajinskih obrambnih priprav. Tako medorganizacijsko sodelovanje se je končalo, ko so republiška koordinacijska skupina in podskupine prenehale z delom nekaj dni po vojni.

Slovenija je morala po osamosvojitvi na novo opredeliti temeljne elemente svoje državnosti in v tem okviru svojega nacionalno varnostnega sistema. Slovenija gradi svoj nacionalno varnostni sistem skozi obrambni (pod)sistem, varnostni (pod)sistem ter (pod)sistem zaščite in reševanja. Resolucija o izhodiščih nacionalne varnosti je že v začetku devetdesetih poudarila, da morajo biti vse dejavnosti obrambe, varnosti ter zaščite in reševanja med seboj usklajene in racionalne, in sicer po smotru, času, prostoru, sredstvih in načinu izvajanja (Prezelj, 2005: 286).

Policija je organ varnostnega (pod)sistema, ki skupaj s preostalimi organi (obveščevalne službe, tožilstvo, pravosodni organi ter nadzorni in inšpekcijski organi) skrbi za notranjo varnost. V ta (pod)sistem se vključujejo tudi drugi organi ter institucije z uresničevanjem

aktivnosti, ki prispevajo k notranji stabilnosti in varnosti. Z notranjo varnostjo se zagotavlja preprečevanje in odpravljanje ogrožanja osebne varnosti in premoženja ljudi ter javnega reda, kaznivih dejanj in prekrškov, varovanje državne meje, izvajanje upravno-notranjih zadev, zagotavljanje obveščevalnih informacij ter izvajanje nadzornih in inšpekcijskih nalog ter sodnega varstva. K notranji varnosti prispeva tudi dejavnost zasebnega varstva, sestavljena iz zasebnega varovanja in detektivske dejavnosti, pa tudi druge dejavnosti po posameznih področjih z namenom zagotavljanja splošne varnosti ljudi in premoženja. Ko govorimo o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, mislimo na varstvo ljudi, premoženja, živali, kulturne dediščine in okolja, ki deluje v miru in v vseh spremenjenih razmerah, tudi v izrednem stanju in vojni. Naloge, ki jih opravlja, so preprečevanje naravnih in drugih nesreč, odkrivanje, spremljanje in opozarjanje na nevarnost nesreč, izvajanje priprav za zaščito in reševanje, neposredno izvajanje zaščite, reševanja in pomoči ter odpravljanje in zmanjševanje posledic teh nesreč. V izvajanje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami so v okviru svojih pristojnosti, pravic in odgovornosti vključeni tako državljani, društva in druge nevladne organizacije, ki opravljajo dejavnosti, pomembne za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, javne reševalne službe, gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije ter državni organi (torej tudi policija) in lokalne skupnosti. Namensko organiziran del (pod)sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki opravlja naloge zaščite reševanja in pomoči, je Civilna zaščita.

Uspešno delovanje v vojni, izrednih razmerah in krizah je mogoče voditi iz centrov, ki podpirajo organe odločanja pri delovanju in vodenju sistema kriznega odzivanja v takšnih razmerah. V tem okviru so v posameznih podsistemi že vzpostavljeni strateški centri za podpiranje dela. V podsistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami je vzpostavljen Center za obveščanje Republike Slovenije (CORS), pri MNZ deluje Operativno komunikacijski center (OKC), Generalštab Slovenske vojske pa je vzpostavil Združeni operativni center Slovenske vojske (ZOC SV). Za potrebe odločanja in koordiniranja s strani Vlade Republike Slovenije v kriznih razmerah je bil ustanovljen Nacionalni center za krizno upravljanje (NCKU).

3 NACIONALNI CENTER ZA KRIZNO UPRAVLJANJE (NCKU)

Zagotavlja prostorske, tehnične, informacijske in telekomunikacijske pogoje za delo Vlade Republike Slovenije v skladu z zakonom v izrednem in vojnem stanju ter ob pojavih ali dogodkih oziroma krizah v državi oziroma v regionalnem ali strateškem okolju, ki lahko pomembno ogrozijo nacionalno varnost. Skladno z usmeritvami NOE, pristojne za informatiko in komunikacije zagotavlja informacijske in telekomunikacijske povezave za izmen-

javo podatkov in informacij med državnimi organi ter nevladnimi organizacijami na državni ravni, ki so vključeni v proces kriznega upravljanja, zagotavlja informacijske in komunikacijske povezave za izmenjavo podatkov in informacij, skladno s sprejetimi mednarodnimi obveznostmi držav, opravlja naloge državnega centra upravnih zvez, zagotavlja prenos odločitev za izvajanje ukrepov za pripravljenost, povelja za izvajanje mobilizacije in drugih ukrepov, načrtovanih za odzivanje na krizne pojave in dogodke. Opravlja druge naloge v skladu z navodili ministra za obrambo, prav tako pa sodeluje pri izvajanju usposabljanj s področja kriznega upravljanja in vodstvenim vajam državnega pomena. Center zagotavlja tudi pogoje za delo Medresorske analitične skupine. Opravlja naloge sprejemanja in posredovanja informacij o izgubi ali zlorabi pametne kartice oziroma digitalnega potrdila overiteljev infrastrukture javnih ključev ministrstva, dnevnega osveževanja imenika potrdil v omrežje NCKU in v javnem omrežju internet, sprejemanja in posredovanja klicev o prijavah nedelovanja storitev KIS MO izven delovnega časa.

3.1 KRIZNO UPRAVLJANJE - KRIZNI MENEDŽMENT

Krizno upravljanje bi lahko opredelili kot obliko odzivanja na krizne razmere oziroma prizadevanje za nadzor nad dogodki. Malešič (2004, 14) opredeljuje krizno upravljanje kot oblikovanje postopkov, dogovorov, odločitev, ki vplivajo na potek krize, in obsega organizacijo, priprave, ukrepe in razporeditev virov za njeno obvladovanje. Cilj kriznega upravljanja je vzpostavitev takšnih razmer, ki s stališča prizadetih ne predstavljajo krizne situacije ter pridobitev ponovnega nadzora nad dogodki. V Sloveniji se vse pogosteje za termin *krizno upravljanje* uporablja termin *krizni menedžment*.

Krizno upravljanje je proces v sistemu nacionalne varnosti, s katerim se vzpostavljajo enotna načela, postopki, mehanizmi in ukrepi za usklajeno in učinkovito odzivanje na krize. Obvladovanje kriznih razmer poteka spretno in prožno, z vso občutljivostjo, stopnjevano in odzivno, pravočasno in usklajeno (Furlan et al., 2006, 11).

Zavezništvo je krizno upravljanje opredelilo kot enoten sistem organizacije, postopkov, dejavnosti in ukrepov, ki je namenjen učinkovitemu obvladovanju krize. Predvideva angažiranje sil na naslednje načine: odvracanje in kolektivna obramba, operacije kriznega odzivanja, pomorske sankcije in uveljavljanje embarga, delovanje proti terorizmu, delovanje proti širjenju orožja za množično uničevanje ter vodenje zaščite in reševanja. V Strateškem konceptu Nata (Nato, 1999) je krizno upravljanje opredeljeno kot osnovna varnostna naloga ter zavezuje zavezništvo k učinkovitemu preprečevanju konfliktov ter aktivnemu sodelovanju v kriznem upravljanju.

3.2 UREDBA O ORGANIZACIJI IN DELOVANJU NACIONALNEGA CENTRA ZA KRIZNO UPRAVLJANJE

1. člen (namen uredbe)

Ta uredba določa organizacijo in naloge Nacionalnega centra za krizno upravljanje (v nadaljnjem besedilu: center), medresorske analitične skupine (v nadaljnjem besedilu: analitična skupina), izmenjavo podatkov in informacij, potrebnih za delo analitične skupine, medsebojno obveščanje in izmenjavo informacij med državnimi organi in centrom.

2. člen (organiziranost centra)

Center je organiziran pri Ministrstvu za obrambo.

Center deluje neprekinjeno in zagotavlja prostorske, tehnične, informacijske in telekomunikacijske pogoje za delo Vlade Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) v skladu z zakonom v izrednem in vojnem stanju ter ob pojavih ali dogodkih oziroma krizah v državi oziroma v regionalnem ali strateškem okolju, ki lahko pomembno ogrozijo nacionalno varnost.

Ministrstvo za obrambo zagotavlja kadrovske, materialne, prostorske, finančne in druge pogoje za delo centra.

3. člen (naloge centra)

Center v skladu s prejšnjim členom:

- zagotavlja informacijske in komunikacijske povezave za izmenjavo podatkov in informacij z Uradom Predsednika Republike Slovenije, Generalnim sekretariatom Državnega zbora Republike Slovenije, Generalnim sekretariatom Vlade Republike Slovenije, Svetom za nacionalno varnost, ministrstvi, vladnimi službami, Operativno komunikacijskim centrom Generalne policijske uprave, Centrom za obveščanje Republike Slovenije, Poveljniškim centrom Slovenske vojske ter operativnimi centri in dežurnimi službami drugih državnih organov ter z gospodarskimi družbami, zavodi in drugimi organizacijami, ki so po sklepu vlade posebnega pomena za obrambo;
- zagotavlja informacijske in komunikacijske povezave za izmenjavo podatkov in informacij, skladno s sprejetimi mednarodnimi obveznostmi države;
- zagotavlja prenos odločitev za izvajanje ukrepov za pripravljenost, povelja za izvajanje mobilizacije in drugih ukrepov, načrtovanih za odzivanje na krizne pojave in dogodke;
- opravlja naloge državnega centra upravnih zvez;

– opravlja druge naloge v skladu z navodili ministra za obrambo, ki pa ne smejo omejevati izvajanja nalog iz prejšnjih alinej.

Informacijske in komunikacijske povezave iz prejšnjega odstavka ne posegajo v informacijske in komunikacijske povezave, ki jih imajo v skladu z zakonom ali s sprejetimi mednarodnimi obveznostmi države posamezna ministrstva oziroma njihovi organi ter vladne službe z Nato, Evropsko unijo oziroma drugimi mednarodnimi organizacijami.

4. člen (analitična skupina)

Analitična skupina, ki ima stalno in razširjeno sestavo ter deluje v okviru centra, zagotavlja analitično in strokovno podporo za odločanje vlade v izrednem ali vojnem stanju ter pri odzivanju na krizne pojave in dogodke v skladu s to uredbo.

Vodjo in člane stalne ter razširjene sestave analitične skupine in njihove namestnike imenuje vlada na predlog ministra za obrambo, ki predlog pripravi v sodelovanju z drugimi ministri in predstojniki vladnih služb.

Ministrstvo za obrambo zagotavlja materialne, prostorske, administrativne in druge pogoje za delo analitične skupine. Sredstva za plače in druge prejemke članov analitične skupine in njihove namestnike zagotavljajo ministrstva in vladne službe, katerih predstavniki so. Analitična skupina deluje po načelih, ki veljajo za medresorska delovna telesa, če s to uredbo posamezno vprašanje ni drugače urejeno.

5. člen (stalna sestava analitične skupine)

V stalni sestavi analitične skupine delujejo zlasti predstavniki Ministrstva za obrambo, Ministrstva za zunanje zadeve, Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za gospodarstvo, Ministrstva za zdravje, Ministrstva za promet, Ministrstva za okolje in prostor, Ministrstva za finance in Slovenske obveščevalno-varnostne agencije.

6. člen (razširjena sestava analitične skupine)

Razširjeno sestavo analitične skupine, v kateri sodelujejo tudi predstavniki drugih ministrstev in vladnih služb, ki niso določeni v prejšnjem členu, ter civilni strokovnjaki, imenuje vlada po potrebi na predlog ministra za obrambo in praviloma za določen čas. Sredstva za plačilo civilnih strokovnjakov zagotavlja Ministrstvo za obrambo.

V razširjeno sestavo analitične skupine se lahko vključujejo tudi medresorske delovne skupine, imenovane za posamezne vire ali vrste ogrožanja nacionalne varnosti oziroma predstavniki teh skupin.

7. člen (vzpostavitev delovanja analitične skupine)

Stalno in neprekinjeno delovanje analitične skupine se vzpostavi:

- kadar so pri vojaškem, političnem, gospodarskem ali drugem pojavu ali dogodku v regionalnem ali širšem mednarodnem okolju zaznani pokazatelji, ki zahtevajo povečano, sprotno in celovito spremljanje ogrožanja nacionalne varnosti;

- ko nastale razmere v državi presegajo zmožnosti in pristojnosti državnih organov, rednih služb in drugih sil za obvladovanje pojava ali dogodka, ki pomembno ogroža temeljne interese nacionalne varnosti ter je zato treba neposredno na vladi usklajevati delovanje več državnih organov ter dejavnosti;

- v izrednem ali vojnem stanju.

O stalnem in neprekinjenem delovanju analitične skupine odloča predsednik vlade ali minister, ki ga predsednik pooblasti. Predsednik vlade odloča tudi o prenehanju delovanja analitične skupine. Šteje se, da je z razglasitvijo izrednega ali vojnega stanja sprejeta tudi odločitev o stalnem in neprekinjenem delovanju analitične skupine.

Analitična skupina deluje po razporedu, ki ga določa vodja analitične skupine. Analitična skupina lahko deluje tudi v podskupinah.

8. člen (naloge analitične skupine)

Analitična skupina v skladu s prvim odstavkom prejšnjega člena spremlja, vrednoti in ocenjuje varnostne razmere na podlagi pridobljenih podatkov in informacij pristojnih državnih organov, služb ter drugih virov, pripravlja zbirne ocene, potrebne analitične, strokovne in druge podlage za obravnavo ter odločanje vlade in po potrebi usklajuje izvajanje sprejetih odločitev in ukrepov.

Poleg nalog iz prejšnjega odstavka pripravlja analitična skupina tudi strokovne medresorsko usklajene predloge odločitev in ukrepov za usklajeno delovanje državnih organov, služb ter drugih sil nacionalnovarnostnega sistema ter njegovih podsistemov. Analitična skupina ne more predlagati tistih ukrepov in odločitev, za katere je izrecno pooblaščen pristojni minister oziroma predstojnik vladne službe, če ta ne soglaša s predlaganim ukrepom ali odločitvijo.

Analitična skupina zbirne ocene, analitične, strokovne in druge podlage ter predloge odločitev in ukrepov, za katere je predvidena obravnava na Svetu za nacionalno varnost, posreduje Svetu za nacionalno varnost oziroma Sekretariatu Sveta za nacionalno varnost, če tako odloči predsednik vlade.

9. člen (zagotavljanje podatkov in informacij)

Centru posredujejo pristojni državni organi v primerih in razmerah, določenih v prvem odstavku 7. člena te uredbe, podatke, informacije in ocene o dogodkih ali pojavih po posa-

meznih dejavnostih, ki bi lahko pomembno ogrozili temeljne interese nacionalne varnosti, takoj, ko zanje zvedo.

Centru posredujejo organi iz prejšnjega odstavka tudi podatke, informacije in ocene o zaznavah kriz v regiji in širšem mednarodnem prostoru na vojaškem, političnem, gospodarskem, socialnem, okoljskem in drugih področjih ter o ukrepih za obvladovanje prihajajoče ali nastale krize. Centru dnevne informacije o najpomembnejših dogodkih z vidika nacionalne varnosti posredujejo tudi Operativno komunikacijski center Generalne policijske uprave, Poveljniški center Slovenske vojske in Center za obveščanje Republike Slovenije.

Podatki in informacije se centru praviloma posredujejo v elektronski obliki preko zaščitene komunikacijskega in informacijskega sistema centra oziroma drugih razpoložljivih zaščitene elektronskih komunikacij tako, da je zagotovljeno varstvo posredovanih podatkov v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo tajnih podatkov.

10. člen (izredna poročila)

Ob zaznavi oziroma nastopu pojava ali dogodka v skladu s prvim odstavkom 7. člena te uredbe, ki lahko pomembno ogrozi temeljne nacionalne interese, morajo državni organi in službe, navedene v 5. členu te uredbe, nemudoma obvestiti center ter mu posredovati izredno poročilo o pojavu ali dogodku takoj, ko je to mogoče, razen, če z zakonom ni drugače določeno.

Izredno poročilo iz prejšnjega odstavka mora zajemati tudi napoved razvoja razmer, načrtovane aktivnosti ter predloge ukrepov, za katere pristojni organ ocenjuje, da mora o njih odločiti vlada oziroma jih je treba medresorsko uskladiti.

11. člen (poročanje v posebnih razmerah)

Med izrednim ali vojnim stanjem oziroma v razmerah, ko so pomembno ogroženi temeljni interesi nacionalne varnosti ob pojavih ali dogodkih ali krizah v državi oziroma v regionalnem ali strateškem okolju ter je vzpostavljeno delovanje analitične skupine, morajo državni organi iz 5. člena te uredbe, druga ministrstva, vladne službe in gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije, ki so po sklepu vlade posebnega pomena za obrambo, redno dnevno poročati centru o pomembnejših dogodkih v skladu z 9. členom te uredbe, za preteklih 24 ur. Dnevno poročanje po tej določbi traja do preklica.

Glede na razmere lahko vodja analitične skupine uvede poročanje iz prejšnjega odstavka v krajših časovnih presledkih.

12. člen (zbirna poročila)

Analitična skupina na podlagi prispelih poročil, podatkov, informacij in ocen državnih organov ter podatkov in informacij, pridobljenih iz drugih virov, pripravi vsak dan zbirno poročilo za preteklih 24 ur in druga poročila ter jih posreduje pristojnim organom.

Ne glede na prejšnji odstavek center v skladu z drugim odstavkom 9. člena te uredbe izdeluje dnevna zbirna poročila ter jih posreduje pristojnim organom.

13. člen (podrobnejša organizacija in usposabljanje)

Minister za obrambo podrobneje določi v sodelovanju z ministrstvi iz 5. člena te uredbe organizacijo in način dela centra, zbiranje in izmenjavo informacij ter poročanje, po predhodnem soglasju predsednika vlade.

Ministrstvo za obrambo skrbi za redno usposabljanje in seznanjanje analitične skupine z aktualnimi varnostnimi razmerami.

3.3 OBVEZNOSTI MO DO PREDSEDNIKA REPUBLIKE

Skladno z Navodilom o izvrševanju obveznosti do predsednika republike na obrambnem področju (UL RS št. 64-2946/95) Ministrstvo za obrambo zagotavlja predsedniku republike zveze, nastanitev in druge pogoje za opravljanje funkcije vrhovnega poveljnika. Nastanitev obsega prostore za delo in bivanje predsednika republike in njegovega urada, zagotavljanje materialnih, tehničnih in drugih potreb za delo predsednika republike in njegovega urada ter logistično oskrbo. NCKU zagotavlja informacijske in komunikacijske povezave za izmenjavo podatkov in informacij z Uradom Predsednika RS, Generalnim sekretariatom Državnega zbora RS, Generalnim sekretariatom Vlade RS, Svetom za nacionalno varnost, ministrstvi in strateškimi operativnimi centri ter gospodarskimi družbami, zavodi in drugimi organizacijami, ki so po sklepu vlade posebnega pomena za obrambo.

3.4 ORGANIZACIJA IN DELOVANJE ZVEZ NCKU

Uredba o organizaciji in delovanju upravnih zvez (UL RS, št. 21/2003) Nacionalnem centru za krizno upravljanje nalaga opravljanje nalog državnega centra upravnih zvez. V mirnodobnem času centri upravnih zvez posredujejo ukaze o ukrepih za pripravljenost in mobilizacijo in preverjajo funkcionalno delovanje komunikacijsko - informacijskih sredstev upravnih zvez v skladu s predpisi.

4 NOSILCI KRIZNEGA UPRAVLJANJA V REPUBLIKI SLOVENIJI

4.1 DRŽAVNI ZBOR

Državni zbor (DZ) v zvezi z ogrožanje določa temeljne politike na posameznih področjih, izvajanje zakonodajne funkcije, izvaja nadzor nad obrambno varnostnim sistemom preko pristojnih teles, ter zagotavljanje finančnih sredstev.

V RS obstaja možnost razglasitve izrednega stanja v krizah, ki je v pristojnosti DZ. Tako lahko DZ na predlog vlade razglasi izredno stanje kakor tudi vojno stanje, vendar le ob vojaškem napadu na državo.

4.2 VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Vlada RS je odgovorna za vodenje, usmerjene in usklajevanje izvršilne veje oblasti tako v mirnem kot v kriznem času. Vlade je kolektivni organ, ki določa, usmerja in usmerja izvajanje politike države. Njeno delo kot kolektivnega organa usklajuje Predsednik vlade. Vlada predstavlja izvršilno vejo oblasti in skrbi za uresničevanje nacionalnovarnostne politike in sistema nacionalne varnosti na vseh področjih (glej Prezelj, 2005, 290). Vlada skrbi za enotnost in pripravo, delovanje razvoja vseh varnostnih, obrambnih ter zaščitnih sil na obrambno varnostnem področju. Vlada lahko za izpolnjevanje svojih nalog ustanavlja delovna telesa, delovne skupine in svete vlade.

4.3 MINISTRSTVA

Pri načrtovanju in izvajanju nalog s področja odpravljanja virov ogrožanja se lahko ogledajo v povečanju vloge in odgovornosti tudi ministrstev in državnih subjektov ter lokalnih skupnosti kot temeljnih nosilcev tega sistema, krepitev razvoja in uveljavljanja preventivnih ukrepov ter razvijanje systemskega pristopa k odpravljanju posledic nesreč (sanacije) po načelu zavarovanja pred nesrečami, ki je v razvitem svetu že uveljavljen (<http://www.mors.si/index.php?id=6>, 23. 1. 2011).

Razdelitev pristojnosti med ministrstvi izhaja iz Zakona o organizaciji in delovnem področju ministrstev. Na področju vseh obstoječih resorjev lahko izbruhne resna kriza. Vsa ministrstva so trenutno neposredno odgovorna za priprave in izvajanje dejavnosti le v njihovi pristojnosti ob naravnih in drugih nesrečah (Prezelj, 2005, 329). V RS trenutno ni sistema, ki bi določal pravila kriznega upravljanja. Reagirane na krizo (Prezelj, 2005, 329) je prepuščeno ministrstvu, ki je odgovorno za svoj resor v kakršnem koli smislu.

4.3.1 Ministrstvo za zdravje

Opravlja naloge kot so organiziranje nujne medicinske pomoči in bolnišnične oskrbe, izvajanje izolacij, spremljanje stanja na zdravstvenem področju, priprava analiz in prognoz na zdravstvenem področju, izvajanje zaščitnih ukrepov.

4.3.2 Ministrstvo za okolje in prostor

Ministrstvo pri odpravljanju ogroženosti RS zagotavlja meteorološke in hidrološke podatke, pripravlja predloge za sanacijo okolja, izdeluje okoljevarstvene analize. Pri delovanju Ministrstva imajo pomembno vlogo subjekti kot Uprava RS za jedrsko varnost (URSJV), Agencija za radioaktivne odpadke (Agencija RAO), Agencija RS za okolje, Geodetska uprava.

4.3.3 Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Vloga Ministrstev pri odzivanju na ogroženost je spremljanje stanja ter sprejemanje ukrepov za zaščito kmetijskih in živilskih izdelkov, nadzor nad proizvodnjo neoporečne hrane živilskega ali rastlinskega izvora, izvajanje ukrepov na področju varstva živali in rastlin, izvajanje ukrepov ob pojavu raznovrstnih živalskih bolezni (pandemije), sanacija posledic.

4.3.4 Ministrstvo za promet

V sklopu delokroga nalog s področja odzivanja na ogrožajoče vire Ministrstvo za promet zagotavlja izvajanje nalog, kot so izdelava načrtov prometnih režimov tako na kopnem, morju in zraku, obveščanje javnosti o omejitvah v prometu, sodelovanje pri organizaciji prevozov za potrebe humanitarnih in drugih pomoči, sodelovanje pri obnovi prometne infrastrukture.

4.3.5 Ministrstvo za finance

V primerih ogrožanja Ministrstvo za finance zagotavlja plačilne instrumente za izvajanje ukrepov ter zagotavljanje potrebnih garancij v primeru če zavarovanja niso možna.

4.3.6 Ministrstvo za obrambo

Opravlja upravne in strokovne naloge, ki zadevajo urejanje, priprave in delovanje sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Naloge Ministrstva za obrambo (MORS) (<http://www.mors.si/index.php?id=6>, 23. 1. 2011) so:

- urejanje, priprave in delovanje sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami,
- pomoč prizadetim lokalnim skupnostim,
- opazovanje, obveščanje in alarmiranje,
- zveze in informacijski sistem,
- ocenjevanje škode, ki jo povzročijo naravne in druge nesreče,
- požarno varstvo in delovanje splošnih reševalnih služb,
- organiziranje in delovanje civilne zaščite ter priprave in delovanje Štaba za civilno zaščito RS,
- pripravljane in izvajanje nacionalnih programov znotraj varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami,
- reševanje, odpravljanje in sanacijo posledic nesreč.

MORS je odgovore za zagotavljanje vojaške in civilne obrambe. V njegovi upravno-administrativni pristojnosti je tudi zagotavljanje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (Prezelj, 2005, 328).

4.3.7 Nedržavne organizacije

Določeno vlogo na področju kriznega upravljanja lahko imajo nekatere nedržavne organizacije. Med te lahko štejemo Inštitut Jožefa Štefana, Inštitut za varovanje zdravja, laboratorije Biotehnične fakultete, Laboratorije Medicinske fakultete, Zavod za varstvo pri delu in druge. Te ustanove lahko s svojimi nasveti, sodelovanjem pri izdelavi analiz ter ocen, usposabljanjem, zelo koristno sodelujejo v kriznem upravljanju, predvsem pa se v proces vključujejo pri izvajanju interventnih nalog. Prav tako kot SV te ustanove delujejo rentabilno in njihove usluge so v glavnem plačljive. Njihova največja vloga je v strokovnem usmerjanju izvajanja interventnih nalog.

4.4 NACIONALNI CENTER ZA KRIZNO UPRAVLJANJE

4.4.1 Ustanovitev NCKU

Proces ustanavljanja Nacionalnega centra za krizno upravljanje (NCKU) je potekal v letih 1998 do 2004. Pripravljeni se je začel na osnovi ameriške pobude, ki je predlagala, da se v državah srednje in vzhodne Evrope z njihovo pomočjo ustanovijo centri za krizni menedžment.

Na osnovi te pobude in glede na to, da se je na državni ravni že razmišljalo, da Slovenija potrebuje center za usklajevanje nalog v primeru izrednega stanja, vojne ali drugih kriznih situacij, se je sprejela odločitev o vzpostavitvi NCKU. Interes za ustanovitev centra je bil ugotovljen na vladni in ne na vojaški ravni. Eden od razlogov za to je bil tudi ta, da se je v tem času že gradil oz. opremljal poveljniški center Slovenske vojske (POVC).

Z ustanovitvijo NCKU, ki je začel uradno delovati 1. 1. 2004 je bil narejen pomemben prispevek k oblikovanju celovitega sistema kriznega upravljanja. Za učinkovito ukrepanje v krizi je namreč nujno treba zagotoviti hitro in učinkovito usklajevanje dela med organizacijami, ki so vključeni v krizno upravljanje, hiter, zanesljiv in varen pretok informacij ter podporo vodenju na strateški ravni.

NCKU povezuje že ustanovljene strateške informacijsko- komunikacijske centre, ki delujejo v posameznih podsistemih nacionalno varnostnega sistema, torej Center za obveščanje Republike Slovenije za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, Operativno komunikacijski center ministrstva za notranje zadeve za potrebe notranje varnosti in Poveljniški center Slovenske vojske za potrebe vojaške obrambe.

4.4.2 Organiziranost in delovanje

Pristojnosti in naloge NCKU izhajajo iz Uredbe o organizaciji in delovanju Nacionalnega centra za krizno Upravljanje. Osnovne naloge so sicer navedene že v 84. členu Zakona o obrambi.

NCKU je organiziran pri Ministrstvu za obrambo kot del Urada za civilno obrambo. Ministrstvo za obrambo tudi zagotavlja vse pogoje za delovanje centra. Deluje 24 ur na dan in zagotavlja prostorske, tehnične, informacijske in telekomunikacijske pogoje za delo Vlade Republike Slovenije v skladu z zakonom v izrednem in vojnem stanju ter ob pojavih

ali dogodkih oziroma krizah v državi oziroma v regionalnem in strateškem okolju, ki lahko pomembno ogrozijo nacionalno varnost.

V vojnih ali izrednih razmerah se Svet za nacionalno varnost preoblikuje v Državni operativni štab obrambe, kateremu mora NCKU ravno tako zagotavljati prostorske, tehnične, informacijske in telekomunikacijske pogoje za njegovo delo.

V sestavi centra deluje operativna skupina, ki zagotavlja tehnična pogoje za delo centra in izvaja operativno delovanje centra. Sestavljajo jo delavci Ministrstva za obrambo.

4.4.3 Naloge NCKU

NCKU zagotavlja informacijske in komunikacijske povezave za izmenjavo podatkov in informacij z:

- Uradom Predsednika Republike Slovenije,
- Generalnim sekretariatom Državnega zbora Republike Slovenije,
- Generalnim sekretariatom Vlade Republike Slovenije,
- Svetom za nacionalno varnost,
- Ministrstvi in vladnimi službami,
- Operativno komunikacijskim centrom Generalne policijske uprave,
- Centrom za obveščanje Republike Slovenije,
- Poveljniškim centrom Slovenske vojske,
- Ostalimi operativnimi centri in dežurnimi službami, ki so po sklepu vlade posebnega pomena za obrambo.

Zagotavlja tudi informacijske in komunikacijske povezave za izmenjavo podatkov in informacij s podobnimi centri drugih držav na osnovi mednarodnih pogodb.

Zagotavlja prenos odločitev za izvajanje ukrepov za pripravljenost, povelja za izvajanje mobilizacije in drugih ukrepov za odzivanje na krizne dogodke.

V skladu z Uredbo o organizaciji in delovanju upravnih zvez NCKU opravlja naloge državnega centra upravnih zvez.

4.4.4 Analitična skupina

V izrednem in vojnem stanju ter pri kriznih dogodkih in pojavih, ki zahtevajo povečano sprotno in celovito spremljanje ogrožanja nacionalne varnosti se v okviru centra oblikuje analitična skupina.

Skupina zagotavlja analitično in strokovno podporo vladi. Sestavljena je iz predstavnikov Ministrstva za obrambo, Ministrstva za zunanje zadeve, Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za gospodarstvo, Ministrstva za zdravje, Ministrstva za promet, Ministrstva za okolje in prostor, Ministrstva za finance in Slovenske obveščevalno-varnostne agencije. Agencija se lahko oblikuje tudi v razširjeni sestavi, v tem primeru se v skupino vključijo tudi predstavniki drugih ministrstev in civilni strokovnjaki.

Analitična skupina spremlja, vrednoti in ocenjuje varnostne razmere na podlagi pridobljenih podatkov in informacij pristojnih državnih organov in služb, pripravlja zbirne ocene in strokovne podlage za obravnavanje in odločanje vlade. Po potrebi usklajuje izvajanje sprejetih odločitev in ukrepov.

Pripravlja medresorsko usklajene predloge odločitev in ukrepov za usklajeno delovanje državnih organov, služb in drugih sil nacionalno varnostnega sistema.

Analitična skupina pripravlja zbirne ocene, strokovne podlage ter predloge odločitev in ukrepov za obravnavo na Svetu za nacionalno varnost.

4.4.5 Zagotavljanje podatkov in poročanje

NCKU izdeluje dnevna zbirna poročila ter jih posreduje pristojnim organom. Dnevne informacije o najpomembnejših dogodkih z vidika nacionalne varnosti mu posredujejo Operativno komunikacijski center Generalne policijske uprave, Poveljniški center Slovenske vojske in Center za obveščanje Republike Slovenije.

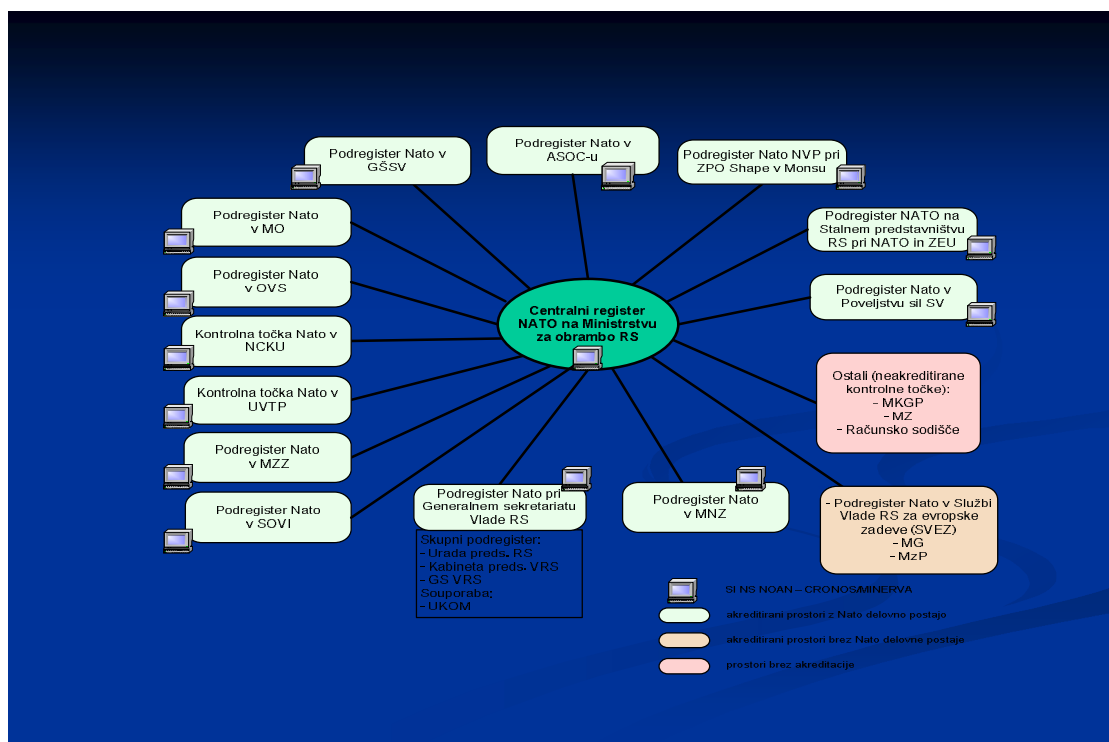
V primeru kriznih dogodkih in pojavih, ki zahtevajo povečano sprotno in celovito spremljanje ogrožanja nacionalne varnosti morajo skladno z uredbo državni organi in službe katerih uslužbenci so člani analitične skupine posredovati NCKU izredno poročilo o pojavi ali dogodku. Med izrednim ali vojnim stanjem navedeni organi in službe posredujejo centru redna dnevna poročila.

4.4.6 Operativno-tehnično delovanje NCKU – uradni naslov

Nacionalni center za krizno upravljanje zagotavlja informacijske in komunikacijske povezave za izmenjavo podatkov in informacij z odgovornimi institucijami v Republiki Sloveniji;

- zagotavlja informacijske in komunikacijske povezave za izmenjavo podatkov in informacij skladno s sprejetimi mednarodnimi obveznostmi države,
- zagotavlja prenos odločitev za izvajanje ukrepov za pripravljenost, povelja za mobilizacijo in drugih ukrepov, načrtovanih za odzivanje na krizne pojave in dogodke,
- opravlja naloge državnega centra upravnih zvez,
- opravlja druge naloge v skladu z navodili ministra za obrambo in deluje kot kontrolna točka Nato registrskega sistema (za sprejem, sledljivost, rokovanje, distribucijo, uničenje in prenos po kurirski službi števnih dokumentov do vključno stopnje STROGO TAJNO – CTS).

Slika 1: Registrski sistem v RS.



Vir: Predstavitev NCKU

Uradni naslovi NCKU:

NCKU omrežje - VEP: NCKU_OPERATIVA_01

Telefon: 01 / 230 5402 ali 01 / 471 2220

Faks: 01 / 4318 229 ali 01 / 471 1163

Kripto faks: 01 / 230 5522 ali 01 / 230 5523

Javno Internet omrežje (E-mail): ncku@mors.si

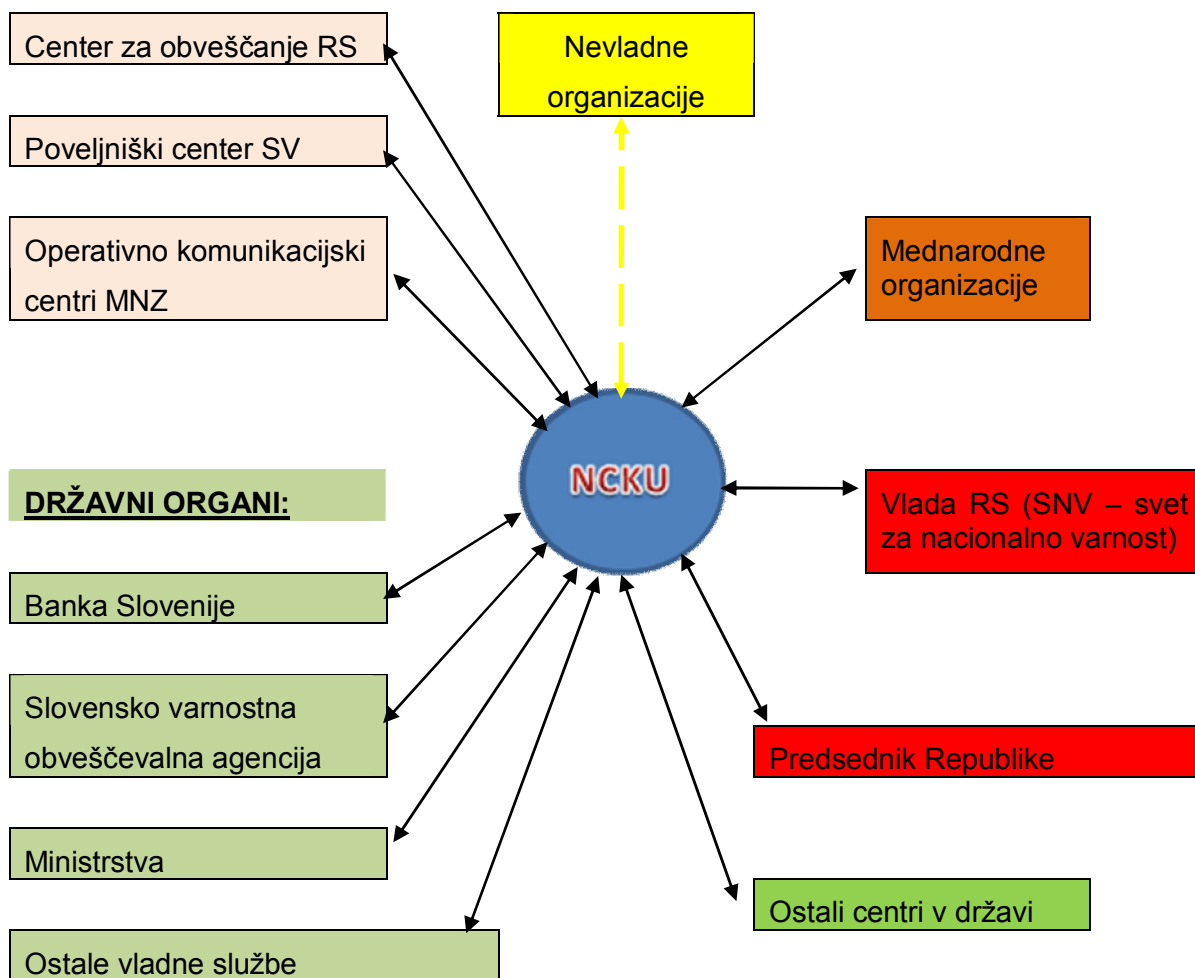
Intranet MORS (interna elektronska pošta): NCKU operativec

Kurir: Ministrstvo za obrambo

Redna pošta: Republika Slovenija, Ministrstvo za obrambo, NCKU, Vojkova 55, 1000 Ljubljana.

Slika 2: Procesni diagram izmenjave informacij med pristojnimi organi in NCKU.

STRATEŠKI CENTRI NA NIVOJU DRŽAVE:



Vir: lasten.

4.5 VAJE KRIZNEGA MENEDŽMENTA

Za potrebe usposabljanja imajo posamezni deli nacionalno varnostnega sistema izdelane svoje programe urjenja in usposabljanja. Vendar pa večina v programe usposabljanja ne vključuje tudi drugih organov.

S sodelovanjem Slovenije na Natovih vajah kriznega upravljanja (Crisis Management Exercise - CMX) in vajah Evropske unije (CME) v zadnjem desetletju se je pričelo preverjanje postopkov kriznega menedžmenta znotraj države za podporo mednarodni operaciji za podporo miru ter postopkom kriznega upravljanja v Natu oz. EU.

Med vajami CMX se preigravajo politični, vojaški in civilni postopki kriznega upravljanja, kolektivnega odločanja zavezništva v času krize v Nato-vodenih operacijah odziva na krizo. Na njih se upoštevajo ustrezne operativne izkušnje za ohranjanje in izboljšanje sposobnosti članic zavezništva za načrtovanje odziva na krize. Scenariji vključujejo nekonvencionalna tveganja in asimetrične grožnje (npr. terorizem, uporaba orožij za množična uničevanja, ogrožanja ključnih infrastrukturnih objektov in sistemov) na kriznem območju.

Zadnja vaja CMX (CMX 08 – uradni naziv) je bila izvedena v lanskem letu. Namen vaje je bil preveriti rešitve in postopke kriznega upravljanja v Natu, državah zaveznicah in partnerskih državah. Poleg tega je bil v sklopu vaje tudi bilateralni dogodek z Republiko Italijo, ki se je nanašal na grožnjo radiološkega sevanja na mejnem območju. Namen tega dela vaje je bil preveriti postopke in možnosti odzivanja na dogodke, ki lahko pomembno ogrozijo nacionalno varnost oz. preizkusiti odziv organov v primeru nesreče z večjimi posledicami.

NCKU je na vaji zagotavljal informacijsko podporo vaje. Udeleženci vaje so bili med seboj povezani v njihovem informacijskem omrežju. NCKU je med vajo na podlagi prejetih dokumentov in informacij ter izrednih in dnevnih zbirnih poročil vadbencev spremljal situacijo in pripravljala ustrezna poročila, ter pripravljala ustrezne podlage za odločanje najodgovornejših organov v Republiki Sloveniji.

V okviru vaje so bile ugotovljene določene pomanjkljivosti. Predlagano je bilo, da je potrebno v Republiki Sloveniji organizirati državno vajo kriznega upravljanja, s katero bi se preizkusil odziv nacionalno varnostnega sistema Republike Slovenije na posamezne pojave ali dogodke oziroma krize v državi oziroma v regionalnem ali strateškem okolju, s poudarkom na odzivu pristojnih organov. Na vajah je potrebno angažirati medresorsko analitično skupino v smislu njenega rednega usposabljanja in urjenja postopkov za potrebe koordinacije odziva in kot priprava na delovanje skupine v realnih kriznih razmerah, ko

se skladno s predpisi aktivira delovanje skupine. Na dosedanjih vajah namreč analitična skupina ni bila aktivirana.

4.6 SVET ZA NACIONALNO VARNOST (SNAV)

Svet za nacionalno varnost je bil na podlagi Odloka vlade o ustanovitvi in nalogah Sveta za nacionalno varnost (UL RS 33/1998) ustanovljen leta 1998 kot posvetovalni in usklajevalni organ za področje obrambe, varnostnega sistema, sistema zaščite in reševanja ter za druga vprašanja nacionalne varnosti.

Leta 2008 je bil v Uradnem listu RS 111/2008 objavljen najnovejši Odlok o Svetu za nacionalno varnost. Skladno s tem odlokom je Svet za nacionalno varnost pristojen za usklajevanje nacionalno varnostne politike in za usmerjanje in usklajevanje dejavnosti, ki se izvajajo za uresničevanje interesov in ciljev nacionalne varnosti.

4.6.1 Naloge sveta za nacionalno varnost

Naloge Sveta za nacionalno varnost so:

- Svetuje vladi pri sprejemanju njenih ukrepov in aktov, ki se nanašajo na nacionalno varnost države.
- Pred obravnavo na vladi svetuje ministrstvom pri ukrepih in aktih ministrstev, ki se nanašajo na uresničevanje interesov in ciljev nacionalne varnosti.
- Usklajuje mnenja in ukrepe ministrstev in drugih državnih organov ter drugih organizacij pri izvajanju dejavnosti nacionalne varnosti.
- Pred obravnavo na vladi usklajuje mnenja ministrstev in drugih državnih organov glede aktov državnega zbora, ki se nanašajo na nacionalno varnost.
- Ugotavlja in ocenjuje varnostna tveganja, ogrožanje države ter ukrepe in usmeritve za zagotavljanje nacionalne varnosti.
- Daje mnenja k vprašanjem, pobudam in predlogom, ki jih poslanci pošiljajo vladi v zvezi z uresničevanjem politik na področju nacionalne varnosti.
- Daje mnenje vladi o sredstvih proračuna za delo Sveta za nacionalno varnost.

Sestavo oziroma člane Sveta za nacionalno varnost imenuje Vlada. Sestavljajo ga:

- Predsednik vlade, ki je predsednik Sveta za nacionalno varnost (Borut Pahor).

- Ministrica za obrambo (dr. Ljubica Jelusič).
- Ministrica za notranje zadeve (Katarina Kresal).
- Minister za zunanje zadeve (Samuel Žbogar).
- Minister za finance (dr. Franc Križanič).
- Minister za pravosodje (Aleš Zalar).
- Generalna sekretarka vlade (mag. Helena Kamnar).
- Direktor Slovenske obveščevalno-varnostne agencije (Sebastijan Selan).

4.6.2 Sekretariat sveta za nacionalno varnost

Za potrebe operativnega usklajevanja aktivnosti za delovanja in usklajeno izvedbo stališč Sveta za nacionalno varnost skrbi Sekretariat sveta za nacionalno varnost, katerega imenuje vlada in ga sestavljajo:

- Svetovalec predsednika vlade za nacionalno varnost oziroma oseba, ki jo določi, in ki vodi sekretariat.
- Direktor Slovenske obveščevalno-varnostne agencije, ki je namestnik vodje,
- Generalni direktor Policije.
- Načelnik Generalštaba Slovenske vojske.
- Direktor Obveščevalno-varnostne službe pri Ministrstvu za obrambo.
- Državni sekretar v Ministrstvu za zunanje zadeve.
- Državni sekretar v Ministrstvu za obrambo.
- Državni sekretar v Ministrstvu za notranje zadeve.
- Poveljnik Štaba Republike Slovenije za civilno zaščito.
- Direktor Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.
- Namestnik generalnega sekretarja oziroma oseba, ki jo določi generalni sekretar vlade.

4.6.3 Delovanje sveta za nacionalno varnost

Svet za nacionalno varnost se sestaja na zaprtih in tajnih sejah, katere se sklicujejo po potrebi. Kadar se na seji obravnavajo vprašanja nacionalne varnosti, ki zahtevajo usklajeno delo, predsednik Sveta za nacionalno varnost na sejo povabi, predsednika Republike Slovenije, predsednika državnega zbora, predsednika največje opozicijske stranke v Državnem zboru, predsednike drugih državnih organov ter predstavnike drugih organizacij. Kadar je potrebno pa lahko k sodelovanju povabi tudi druge ministre, ki niso v Svetu za nacionalno varnost in druge strokovnjake s področja nacionalne varnosti.

Slovenska obveščevalno varnostna agencija (SOVA) je skladno s 6. členom Zakona o slovenski obveščevalno – varnostni agenciji odgovorna za pripravo informacij in analiz s svojega področja in predajo le teh Svetu za nacionalno varnost.

V vojnih in izrednih razmerah se Svet za nacionalno varnost skladno z Odlokom in v povezavi z Zakonom o obrambi preoblikuje v Državni operativni štab obrambe (DOŠO). Zakon o obrambi v zvezi s tem v 4. alineji, 84. člena pravi »Za operativno usklajevanje vojaške in civilne obrambe, varnostnih nalog, izvajanje zaščite in reševanja ter za izvajanje obrambe v skladu z usmeritvami Državnega zbora v vojni, vlada imenuje državni operativni štab obrambe, ki ga sestavljajo predstavniki vojaške in civilne obrambe, notranjih in zunanjih zadev, varnostno obveščevalnih služb, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter drugi.«.

Sekretariat sveta za nacionalno varnost ima v sistemu nacionalne varnosti pomembno vlogo, saj usklajuje delovanje ključnih akterjev nacionalno varnostnega sistema Republike Slovenije, od česar pa je močno odvisno delovanje Sveta za nacionalno varnost. Sekretariat sveta za nacionalno varnost so ustanovili leta 2001 s takratnim odlokom vlade, kar se je izkazalo za koristno, saj se je tako povečala ažurnost in pretok informacij, ki so ključnega pomena pri odločanju in izvajanju nalog.

4.7 SVET ZA NACIONALNO VARNOST V PRAKSI

V nadaljevanju navajam dva primera, ki sta povezana s Slovensko vojsko, katere je na svojih sejah obravnaval Svet za nacionalno varnost.

V prvem primeru je Svet na nacionalno varnost na svoji seji obravnaval sodelovanje Slovenije v mednarodnih misijah. Na seji, ki je pod vodstvom premiera Boruta Pahorja potekala 19. 10. 2009 v razširjeni sestavi, so obravnavali osnutek strategije sodelovanja Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah in odločili, da je osnutek primeren za obra-

vnavo v vladi katerega so kasneje tudi sprejeli. Na seji so poleg primarne zadeve govorili tudi o povečanju angažiranosti Slovenske vojske v Afganistanu v smislu prevzema odgovornosti Slovenije za vodenje operativne skupine za mentorstvo in povezavo v Afganistanu, kar se je v letu 2010 tudi realiziralo..

V drugem primeru je Svet za nacionalno varnost na svoji seji obravnaval predlog resolucije o razvoju Slovenske vojske. Resolucijo o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025 je pripravilo Ministrstvo za obrambo in jo dalo v obravnavo Svetu za nacionalno varnost, ki jo je 15. 6. 2010 obravnaval na svoji seji in jo tudi potrdil za obravnavo v vladi.

5 SLOVENSKA VOJSKA (SV) IN KRIZNO UPRAVLJANJE V RS

Slovenska vojska predstavlja obrambne sile Republike Slovenije. Vojaško obrambo izvaja samostojno ali v sodelovanju z zavezništvom na podlagi mednarodnih pogodb.

Poslanstvo SV je, da v sodelovanju z zavezniki:

- izvaja vojaško obrambo Republike Slovenije,
- odvrne vojaško agresijo na Republiko Slovenijo,
- vzpostavi suverenost na celotnem ozemlju Republike Slovenije ter
- prispeva k mednarodnemu miru in stabilnosti.

Bistvene naloge SV:

- vzdrževanje pripravljenosti za delovanje,
- aktiviranje in mobiliziranje sil,
- premestitev v območje delovanja,
- defenzivno in
- ofenzivno delovanje.

Druge naloge:

- prispevek k mednarodnemu miru, varnosti in stabilnosti,
- podpora pri zagotavljanju varnosti in blaginje državljanov Slovenije.

5.1 VLOGA SV V POSTOPKIH KRIZNEGA ODZIVANJA V MIRU

5.1.1 Zaščita, reševanje in pomoč

V postopkih kriznega odzivanja v miru, SV lahko sodeluje v aktivnostih zaščite, reševanja in pomoči (ZRP) ob nesrečah, ki zahtevajo veliko sil in sredstev ali/in obseg aktivnosti reševanja in pomoči, ki presegajo zmogljivosti sil zaščite reševanja in pomoči ter ob posameznih nesrečah, dogodkih in pojavih, ki ogrožajo zdravje in življenje ljudi in živali za katere državni organi in institucije nimajo na razpolago ustreznih strokovnih znanj ali zmogljivosti.

SV razpolaga z zmogljivostmi, ki se lahko glede na razpoložljivost sil in sredstev vključene v aktivnosti ZRP. Te so:

- strokovne specialistične zmogljivosti enot za namensko aktivnost (radiološki laboratorij, RKB izvidovanje in posredovanje, inženirska enota, vojaška policija, vojaško zdravstvo, He enota).
- Določene logistične zmogljivosti (transport, namestitve, prehrana, pitna voda).
- Fizične pomoči pri odpravljanju posledic ali preventivne aktivnosti zaščite in reševanja.

SV ima tako izdelan Načrt delovanja SV pri zaščiti, reševanju in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah (VIHRA). Odločitev o uporabi SV pri zaščiti, reševanju in pomoči je še vedno v prisotnosti Vlade RS (ministrica za obrambo), na podlagi predloga »medresorske analitične skupine« (na predlog poveljnika CZ), ki deluje v Nacionalnem centru kriznega upravljanja (NCKU).

Krovni državni načrti ZiR (Državni načrt ZiR ob jederski ali radiološki nesreči, Državni načrt ZiR ob nesrečah na morju, Državni načrt ZiR ob poplavah, Državni načrt ZiR ob potresu, Državni načrt ZiR ob velikem požaru v naravnem okolju, Državni načrt ZiR ob uporabi orožij ali sredstev za množično uničevanje v teroristične namene oz. terorističnih napadov s klasičnimi sredstvi, Državni načrt ZiR ob železniški nesreči, državni načrt ZiR ob nesreči zrakoplovov) so zbrani pod imenom »UJMA«.

5.1.2 Vloga SV v Sekretariatu Sveta za nacionalno varnost

Svet za nacionalno varnost RS (SNAV), je pristojen za usklajevanje nacionalno varnostne politike in za usmerjanje in usklajevanje dejavnosti, ki se izvajajo za uresničevanje interesov in ciljev nacionalne varnosti. Delovanje SNAV določa Odlok o SNAV (Uradni list RS, številka 111/2008) (glej točko 4.6.1.)

Sekretariat SNAV, ki ga imenuje vlada, operativno usklajuje aktivnosti za delovanje SNAV, skrbi za usklajeno izvedbo stališč SNAV ter opravlja druge naloge za SNAV. Strokovna in administrativno-tehnična dela za sekretariat SNAV opravlja služba, ki jo določi vlada.

V vojnih in izrednih razmerah se SNAV preoblikuje v Državni operativni štab obrambe v skladu z določbami Zakona o obrambi. (Za operativno usklajevanje vojaške in civilne obrambe, varnostnih nalog, izvajanje zaščite in reševanja ter za izvajanje obrambe v skladu z usmeritvami Državnega zbora v vojni, Vlada imenuje državni operativni štab obrambe, ki ga sestavljajo predstavniki vojaške in civilne obrambe, notranjih in zunanjih zadev, varnostno obveščevalnih služb, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter drugi.)

5.2 KRIZNO UPRAVLJANJE IN VODENJE V STRATEGIJI NATA

Krizno upravljanje in vodenje je opredeljeno kot temeljna naloga na področju varnosti, s katerim se Zavezništvo zavezuje, da bo za posamezne primere in na podlagi soglasja prispevalo k učinkovitem preprečevanju konfliktov in se dejavno vključilo v krizno upravljanje, vključno z operacijami kriznega odzivanja. V ta namen je Zavezništvo oblikovalo vsestranske postopke posvetovanj, dogovore in vojaške zmogljivosti ter izvedlo priprave na področju civilnega kriznega načrtovanja. Vedno pomembnejši del učinkovitosti Nata na področju kriznega upravljanja je njegov prispevek k prizadevanjem širše mednarodne skupnosti za ohranitev ali vzpostavitev miru in preprečevanje konfliktov.

5.2.1 Faze Natovega procesa kriznega upravljanja

Zavezništvo je pripravljeno izvesti vrsto nalog znotraj in zunaj določil 5. člena v okoliščinah, ki jih je pogosto težko predvideti. Natov proces kriznega upravljanja sestavlja šest-stopenjski proces posvetovanja in sprejemanja odločitev v kriznih situacijah. Oblikovan je tako, da omogoča sprejemanje političnih odločitev že na začetku bližajoče se krize. Višji Natovi odbori imajo tako dovolj časa, da uskladijo svoje delo ter NAC pravočasno in na zavezujoč način pošlje priporočila. Prav tako pa omogoča Vrhovnemu poveljniku za Evropo (SACEUR) v razumnem roku izvesti preudarno pripravljeno načrtovanje v luči bližajoče se ali obstoječe krize.

- I. Faza: Opozorilna znamenja in opozarjanja o morebitni ali dejanski krizi.
- II. Faza: Ocena razvijajoče se krizne situacije ter njenih potencialnih ali dejanskih posledic za varnost Zavezništva.
- III. Faza: Oblikovanje priporočil za možne oblike odzivanja, ki usmerjajo odločanje v okviru NAC/DPC.
- IV. Faza: Načrtovanje.
- V. Faza: Izvajanje odločitev in direktiv NAC/DPC.
- VI. Faza: Vzpostavitev stabilnosti.

5.2.2 Elementi Natovega sistema kriznega upravljanja

Natov sistem kriznega odzivanja (NCRS) sestavljajo 4 + 1 dopolnjujoči se elementi:

- I. Preventivne možnosti. So širše usmeritve ali poteki delovanja, ki jih obravnavajo ustrezni Natovi odbori s pristojnostjo za krizno upravljanje in jih odobri Severnoatlantski svet (NAC). Obsegajo izbor možnosti za reševanje kriz in konfliktov kot pomoč NAC/DPC (Odbor za obrambno načrtovanje) pri obravnavi možnih odzivov na nastajajočo ali dejansko krizo. Zato se odločitev o uporabi preventivnih možnosti sprejeme na visoki ravni in običajno na začetku nastajanja krize.
- II. Ukrepi kriznega odzivanja (CRM). CRM so podrobno opredeljene aktivnosti, ki se lahko takoj izvedejo na ustreznih ravneh. Gre za v naprej pripravljene aktivnosti, ki potekajo po podrobnih postopkih za izvedbo. V primeru SVN je odločitev o izvajanju posameznih ukrepov na strani Vlade RS. SV poroča o statusu izvajanja CRM do Nacionalnega centra kriznega upravljanja (NCKU), za tiste ukrepe, ki so v njeni domeni.
- III. Ukrepi proti presenečenju. Obsegajo civilne in vojaške obrambne aktivnosti, ki jih je treba hitro izvesti, da se zagotovi varnost sil, prebivalstva in/ali ključnih vojaških in civilnih objektov v primeru napada ali neposredne nevarnosti napada z omejenim predhodnim opozorilom. Namen teh aktivnosti je omogočiti silam pod poveljstvom Nata, da ohranijo sposobnost za učinkovito izvajanje svojih nalog. S temi aktivnostmi se izboljša tudi zaščita vojaških in civilnih organov, prebivalstva in kritične infrastrukture v Natovem območju odgovornosti (AOR), oziroma razmeščenih Natovih sil in objektov.
- IV. Ukrepi proti agresiji. Obsegajo aktivnosti, namenjene operacijam znotraj določil 5. člena. Označujejo prehod iz stanja priprave in zagotovitve pripravljenosti v stanje odobrene uporabe Natovih sil proti državam, nedržavnim akterjem ali silam, ki izvajajo in aktivno podpirajo agresijo na ozemlje Nata in/ali proti njegovim silam. Ukrepi proti agresiji se lahko razglasijo ob začetku sovražnosti ali takoj po začetku.
- V. (Natove stopnje pripravljenosti) So protiteroristični in proti-diverzantski ukrepi, ki jih sprejemajo Natova poveljstva in države članice za odvrčanje teh groženj. Upravljanje tega elementa sodi v okvir pristojnosti Natovega urada za varnost. Čeprav ne sodijo med elemente NCRS, so vključene zato, da se v kriznih situacijah zagotovi njihovo poenotenje znotraj zavezništva in obojestranska skladnost z drugimi elementi NCRS v primeru krize.

5.2.3 Uporaba Natovega sistema kriznega odzivanja v državi

Pri uporabi NCRS v polni meri sodelujejo vse države članice Nata. Od njih se zato pričakuje, da prilagodijo ustrezne nacionalne sisteme ter tako zagotovijo združljivost z načeli in postopki NCRS. Pri nacionalnih predstavnikih na sedežu Nata se hranijo veljavni izvodi dokumentov nacionalnih načrtov kriznega odzivanja. Tako je omogočeno posvetovanje/usklajevanje ob uporabi NCRS. Razglasitev CRM za državo avtomatsko ne pomeni, da mora izvesti zadevni ukrep.

5.3 PREGLED STANJA IZVAJANJA KRIZNEGA UPRAVLJANJA V RS V POVEZAVI Z NATOVIM KONCEPTOM KRIZNEGA UPRAVLJANJA

Na podlagi 16. člena Zakona v državni upravi in skladno s Sklepom o pripravi za izvajanje NATO ukrepov odziva na krize je bil izdan Sklep o pripravi za izvajanje NATO ukrepov odziva na krize v MORS.

Organizacijski koncept kriznega izvajanja Nato ukrepov odzivanja na krize v MORS:

- Določeno je, da MORS načrtuje priprave za izdajo NATO ukrepov na krize za tiste subjekte (ministrstva), ki so mu določeni s Sklepom Vlade RS.
- Notranje organizacijske enote MORS; (DOP, DOZ, OVS, Sekretariat Generalnega sekretarja, Služba za odnose z javnostjo) načrtujejo priprave in razdelajo ukrepe v delu, ki se nanašajo na njihovo delovno področje.
- Priprave za izvajanje NATO ukrepov odziva na krize v MORS, usklajuje organizacijska enota pristojna za Civilno obrambo.
- V Sklepu MORS niso zajeti NATO ukrepi odziva na krize, ki jih načrtuje in izvaja SV in so opredeljeni s Sklepom Vlade RS o pripravi za izvajanje NATO ukrepov odziva na krize.
- SV načrtuje priprave za izvajanje NATO ukrepov odziva na krize v Načrtu uporabe SV (nosilec teh priprav v GŠSV je J3). Ukrepi, ki jih pripravlja SV so sestavni del Obrambnega načrta.

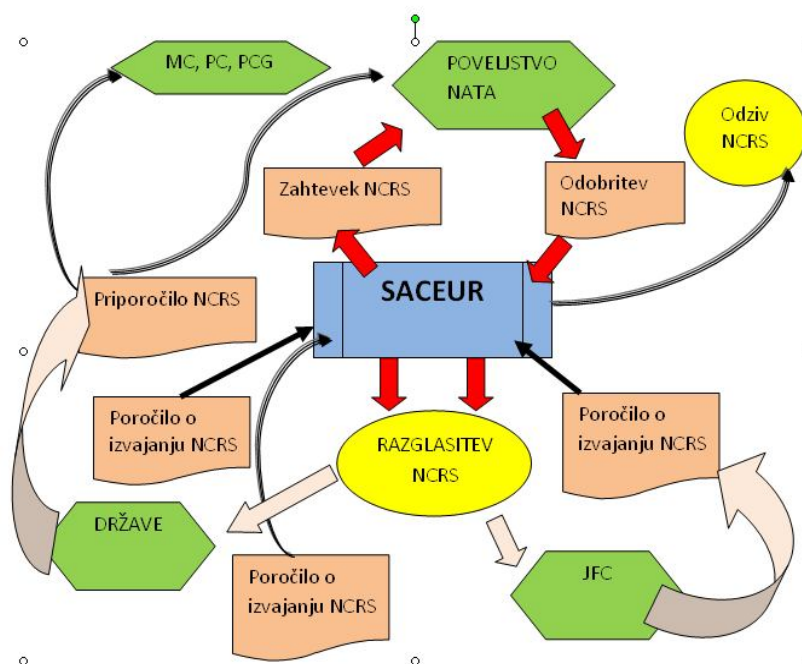
5.3.1 Izvajanje NCRS v Slovenski vojski

V poročilih o izvajanju NCRS (NCRS IMPREP) države, poveljstva JFC in druge organizacije poročajo o statusu izvajanja CRM, ki so bili razglašeni, države pa obveščajo

SHAPE, poveljstvo Nata in druge države o neodvisnih nacionalnih aktivnostih, ki so skladne z NCRS. Z namenom, da je obseg sporočil NCRS čim manjši, države združujejo svoja sporočila. S sporočili o izvajanju NCRS je mogoče naslovnike obveščati tudi o:

- Nacionalnih razglasitvah CRM, ki jih SACEUR ni razglasil. Skladno z dogovorom je treba take informacije posredovati v poročilih o izvajanju,
- Zadržkih ali zamudah glede izvajanja CRM ali ukrepov proti agresiji,
- Nadaljnjih dejanjih, ki se načrtujejo/so se že začela,
- Kakršnih koli podatkih, ki bi bili pomoč SACEUR, kot so podatki o mobilizaciji, pripravljenosti in premiku sil,
- Nacionalnih razglasitvah o statusu preklica CRM.

Slika 3: Procesni diagram izmenjave informacij in poročil.



Vir: lasten.

5.3.2 Skupine za označevanje naslovnikov (AIG; Address Indicator Group)

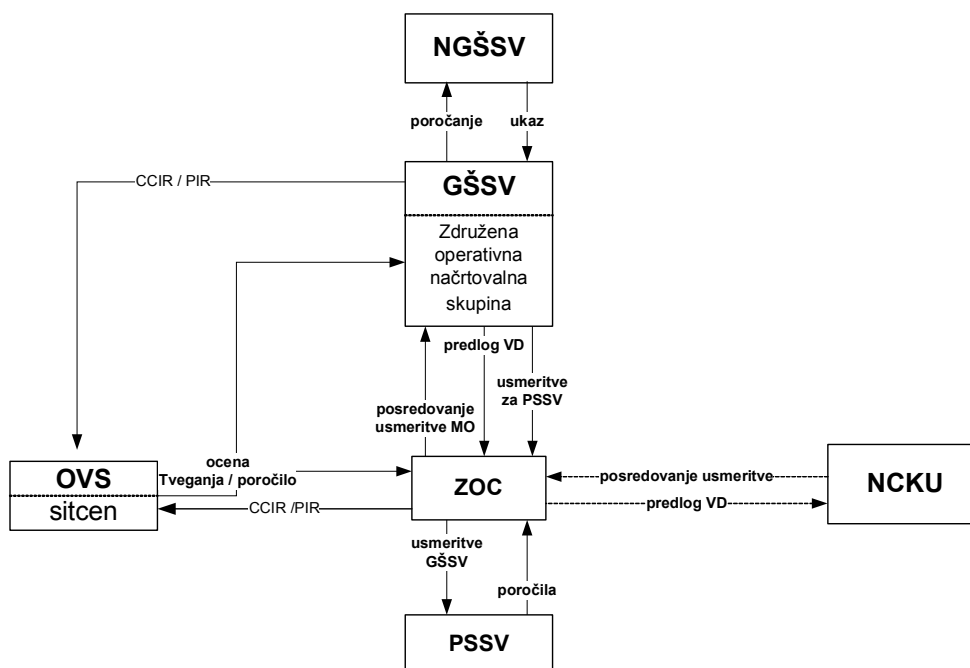
AIG so vnaprej določeni sezname naslovnikov glede izvajanja ukrepov ter naslovnikov, ki sporočila prejema v vednost. Sezname morajo vsebovati le tiste naslovnike, ki so pot-

rebni za izvedbo ustreznih aktivnosti. AIG za sporočila NCRS so namenjena uporabi v krizi. Za potrebe vaj je potrebno oblikovati začasne AIG.

Za SV je izhodno/vhodna točka sporočilnega sistema v državnem operativnem štabu obrambe; NCKU (Nacionalni Center Kriznega Upravljanja).

5.3.3 Prenos informacij med SV in NCKU

Slika 4: Horizontalni in vertikalni prenos informacij med SV in NCKU.



Vir: predstavitev ZOC.

Odločitev o izvajanju ukrepov za pripravljenost v SV se posreduje NGŠSV ali njegovemu namestniku preko Združenega Operativnega Centra (ZOC) SV (4. člen Navodila o posredovanju in seznanjanju z ukrepi za pripravljenost ter o posredovanju povelja za izvajanje mobilizacije izvajalcev civilne obrambe.)

5.3.4 Povezave NCRS z Natovim sistemom opozarjanja z obveščevalnimi podatki

Temeljno načelo delovanja NCRS je njegova povezava z Natovim sistemom opozarjanja z obveščevalnimi podatki (NIWS). Podatki NIWS temeljijo na nacionalnih ocenah (preko OVS, SOVA) in analitični presoji, namenjene pa so čim zgodnejšem

opozarjanju s čim manj nejasnostim. Čeprav je sistem zasnovan tako, da omogoča pravočasno opozarjanje na strateški ravni, je struktura in filozofija in struktura NIWS uporabna tudi na operativni in taktični ravni.

V SV usklajevanje zbiranja in usmerjanje obveščevalnih zahtev (CCIRM - Collection and Coordination of Intelligence Requirements Management) in Poveljnike ključne obveščevalne zahteve (CCIRs Commander's Critical Information Requirement) opredeljuje publikacija AJP-2.1, OBVEŠČEVALNI POSTOPKI.

- pot RFI – G2 PSSV na OVS (v vednost J2 GŠSV),
- pot RFI – J_ GŠSV na J2 GŠSV ter dalje na OVS.

GŠSV za svoje načrtovanje in usmerjanje potrebuje informacije, predvidevanja za najmanj 6 mesecev v naprej. (RFI – request for information)

5.3.5 Povezave med elementi NCRS (»Ukrepi proti presenečenju« in »Ukrepi proti agresiji«) in slovenskimi zakoni in opredelitvi »Vojnega stanja«

Ukrepi proti presenečenju. Krize same po sebi vsebujejo nevarnost presenečenja. Presenečenje se lahko nanaša na časovno dimenzijo – odsotnost opozorila ali odziva na opozorilo – ali na sredstva in metode, ki jih uporablja nasprotnik. Čeprav ima Nato danes in v dogledni prihodnosti jasno premoč nad vsakim nasprotnikom, bi lahko slednji proti Zavezništvu uporabil nekonvencionalna sredstva. Poleg te potencialne grožnje ali v povezavi z njo je najhujša grožnja Zavezništvu terorizem.

Glede na to lahko napadi presenečenja zajemajo naslednje:

- Napade držav, ki uporabljajo balistične izstrelke s konvencionalnimi ali nekonvencionalnimi (CBRN) bojnimi glavami na Nato ozemlje,
- Teroristične napade ali morebitnih neinstitucionalnih akterjev (terorističnih skupin),
- Informacijsko delovanje proti Natu. To delovanje lahko zajema od enkratnih, prekinitvenih, posameznih dejanj do skrbno izdelanega napada države ali teroristične organizacije s ciljem porušiti Natov avtomatski informacijski sistem, uničiti podatke ali kako drugače vplivati na pretok informacij znotraj zavezništva.

Ukrepi proti agresiji; pomenijo prehod iz stanja priprav in razvijanja pripravljenosti v stanje, ko se odobri uporaba Natovih sil skladno s 5. členom Washingtonske pogodbe

proti državam, neinstucionalnim akterjem ali vojaškim silam, ki izvajajo ali aktivno podpirajo agresijo na Natovo ozemlje in/ali sile. Ukrepi proti agresiji veljajo lahko za celoten Nato ali samo za določene dele Nata. Ob upoštevanju omejitev s strani BNAC/DPC ukrepi proti agresiji pomenijo:

- Izvedba ustreznih načrtov za obrambo Natovega ozemlja, vključno z operacijami protinapada,
- Samodejna odobritev preostalih CRM (razen iz skupine N; Pripravljenost jedrskih sil).

92. člen Ustave RS opredeljuje vojno in izredno stanje in se glasi:

- Izredno stanje se razglasi, kadar velika in splošna nevarnost ogroža obstoj države. O razglasitvi vojnega ali izrednega stanja, nujnih ukrepov in njihovi odpravi odloča na predlog vlade državni zbor.
- Državni zbor odloči o uporabi obrambnih sil.
- Kadar se državni zbor ne more sestati, odloča o zadevah iz prvega in drugega odstavka predsednik republike. Odločitve mora dati v potrditev državnemu zboru takoj, ko se ta sestane.

Izvečki iz 82. člena Zakona o obrambi opredeljuje vodenje in nadzor obrambe države. Državni zbor določa temeljne usmeritve za organizacijo in izvajanje obrambe in pri tem zlasti:

- razglasi izredno stanje na predlog Vlade RS, kadar velika in splošna nevarnost ogroža obstoj države, predvsem če grozi povečana nevarnost napada na državo oziroma nastane neposredna vojna nevarnost;
- razglasi vojno stanje na predlog Vlade RS, če je izvršen napad na državo;
- odloči o uveljavitvi delovne in materialne dolžnosti v izrednem stanju, ki je razglašeno zaradi povečane nevarnosti napada na državo oziroma neposredne vojne nevarnosti;
- odloči o splošni mobilizaciji in uporabi SV v izrednem stanju, če je to razglašeno zaradi povečane nevarnosti napada na državo oziroma neposredne vojne nevarnosti;

Šteje se, da je z razglasitvijo vojnega stanja sprejeta tudi odločitev o izvedbi splošne mobilizacije in uporabi SV.

Izvečki iz 83. člena Zakona o obrambi. Predsednik republike na predlog Vlade:

- razglasi izredno stanje, če se Državni zbor ne more sestati;
- razglasi vojno stanje, če je izvršen napad na državo in če se Državni zbor ne more sestati;
- v izrednem ali vojnem stanju sprejema uredbe z zakonsko močjo, ki se nanašajo na obrambo, če se Državni zbor ne more sestati;
- odloči o uporabi Slovenske vojske, uvedbi delovne in materialne dolžnosti ter splošni mobilizaciji v izrednem stanju, če se Državni zbor ne more sestati, v skladu s tem zakonom.

6 ZAKLJUČEK

Slovenija ni izjema pred grožnjami ter posledično pred krizami. Krize so in na njih se moramo pripravljati.

Iz analize javno dostopne literature se kaže o »nedorečenosti« kriznega upravljanja v Republiki Sloveniji. Analize nekaterih nesreč kažejo na mnoge probleme. Tudi poplave v jeseni 2010 kažejo, da še vedno nismo odpravili določene nedoslednosti. Še vedno si sledijo primeri kot, občine si želijo posredovanja oziroma pomoči SV vendar štab CZ tega ne odobri. Obstajajo tudi primeri ko SV ponuja usluge sistemu ZIR vendar te niso izkoriščene. Vse to so primeri iz poplav tako leta 1998 in leta 2010. Trditev, da je treba selektivno koristiti vire za odpravljanje kriz drži, vendar pri tem ne smemo pozabiti, da ima SV določene zmogljivosti, ki so bila kupljena prav z namenom namenske uporabe v kriznih situacija. Zmogljivosti kot je enota za prečiščevanje vode, enote ROLE-2, veterinarske enote SV, inženirske enote je potrebno vključevati in uporabljati v sistemu kriznega upravljanja. V kolikor smo v Sloveniji nabavili določena sredstva je tudi opravičljivo, da jih koristimo.

Iz proučene literature sem zasledil, da krizna komunikacija med določenimi nosilci »obstaja« vendar je še vedno nedosledna. Kot sem že opisal so ministrstva odgovorna v sistemu ZIR le v okviru svojih pristojnosti. Čeprav je ustanovljen Nacionalni center za krizno upravljanje, kot analitično in koordinacijsko telo, nam primeri iz zadnjih poplav kažejo da ni tako. Pri zadnjih poplavah iz sredstev javnega obveščanja ni bilo zaslediti o aktiviranju oziroma delovanju NCKU. To telo pa je bilo ustanovljeno prav z namenom delovanja v kriznih situacijah. Ugotavljam, da te nedorečenosti in nedoslednosti, ki ovirajo razvoj učinkovitega kriznega upravljanja in vodenja v naši državi. Določeni avtorji (Malešič, 2008) celo navaja, da težave izhajajo iz neenotnega razumevanja konceptov krize, kriznega upravljanja in vodenja ter neusklajenih kriznih priprav. Razumeti ga je mogoče, da so nosilci kriznega upravljanja podvrženi negativnim vplivom, ki so posledica mnogoterih vzrokov; (prepogosta menjava - po volitvah, politična pripadnost, prepogosto in nepotrebno razkazovanje veljave (oz. moči, da lahko vse postorimo sami,...)).

Izkušnje iz zadnjih poplav v Sloveniji nam kažejo, da krizo v večji meri sprejemamo le kot nesrečo. Kriza je med ostalim tudi situacija, ki ogroža visoke prioritete cilje tako posameznika kot družbe. Je tudi zbir škodljivih pogojev kot ogrožanje vrednot, negotovost, nujnost takojšnjega odločanja in delovanja. Iz izjav ogroženih pa je bilo zaslediti prav to.

Slovenska vojska je na podlagi sklepa MO v času od 31. 03. do 02. 04. 2011 izvedla večstopenjsko vodstveno obrambno zaščitno vajo »VOZV POMLAD 2011« in vajo enot zvez »ŽAREK 2011«. Scenarij vaje je izhajal iz scenarija vaje NATO vaje kriznega odzivanja CMX 11, ki je predvideval širitev krize tudi na področje Južne Evrope oziroma ozemlje Republike Slovenije.

Namen vaje je bil preveriti usposobljenost in izurjenost GŠSV in sodelujočih poveljstev za načrtovanje, organizacijo in izvajanje poveljniško štabnih vaj ter preveriti organiziranost in delovanje SV v pogojih integriranosti v zavezništvo ob kriznih razmerah v Republiki Sloveniji.

Slovenska vojska se je v treh dneh urila v postopkih alarmiranja poveljstev, preverjanja delovanja poveljniškega centra, učinkovitem delu poveljstev v štabnih procesih dela, pripravi odločitev, oblikovanju izhodišč za pripravo vojaškega nasveta ob spremembi ocene ogroženosti, uporabi enot SV v primeru krizne situacije, pripravi vojaških nasvetov v podpori odločanja, uporabi sil za boj proti pojavom terorizma ter izvajanja ukrepov zaščite sil, pripravi nasvetov in predlogov strateškega komuniciranja, odnosov z javnostmi, usklajenem delovanju z ostalimi subjekti obrambnega sistema ter sistema zaščite in reševanja v pogojih kriznega upravljanja.

SV se je v danih okoliščinah organizirala za izvajanje poslanstev in nalog v kriznih razmerah in se pripravila za realizacijo aktivnosti, ki so sledile zahtevam Ministrstva za obrambo in Vlade RS. V povezavi s tem je SV v realnem času pripravila vojaški nasvet, aktivno sodelovala pri pripravi vojaško – politične ocene, spremljala situacijo in razvoj dogodkov, pravočasno izvedla zahtevane ukrepe za dvig pripravljenosti, izvedla analizo možnosti za aktiviranje strateške rezerve, izvedla potrebno presojo in analizo kadrovskega načrtov in virov za potrebe prehoda v izredno stanje, zagotavljala ustrezno obveščevalno-varnostno presojo in izvedla potrebne priprave za izvedbo mobilizacije. Poleg tega so bile enote SV tudi v stalni pripravljenosti za sodelovanje pri nalogah zaščite in reševanja ter odpravljanje posledic poplav, ki so Slovenijo prizadele v tem času.

Na področju mednarodnega delovanja je bila v tem času podana pobuda za sklic izrednega sestanka Severnoatlantskega sveta na temo varnostnih in humanitarnih razmer v Sloveniji in regiji. Ob enem so bile podane zahteve vojaško diplomatskim predstavništvom za aktivno podporo zagovarjanja stališč RS na bilateralnih in multilateralne področju.

V podporo vaje POMLAD je vzporedno potekala tudi vaja "ŽAREK 2011" v kateri je bil poudarek dan na zagotavljanju storitev KIS, pripravljenosti enot za zveze in službe informatike, s ciljem čim hitrejšega aktiviranja sil. Pregledani so bili postopki in ukrepi fizičnega varovanja objektov KIS, zaščite in varovanja informacij.

Enote za zveze in informacijsko podporo so zagotovile premične komunikacijske in informacijske sisteme (taktično telekomunikacijsko omrežje SV in bojna radijska omrežja) in s tem omogočile neprekinjeno poveljevanje in kontrolo. V tem okviru so bili zabeleženi dejanski problemi motenja frekvenc v spodnjem VHF območju. Ves čas vaje je deloval sistem IS PINK za spremljanje situacije in poročanje.

Preigran je bil scenarij izpada večjega dela komercialne infrastrukture telekomunikacij na območju Slovenije. Zaradi povečanega prometa v javnem mobilnem omrežju je prišlo do razpada sistema mobilne javne telefonije v RS zaradi česar je SV prešla na uporabo radiotelefonskega sistema RASTO in delno sistema TETRA. V kibernetnem napadu na GŠSV so bile onemogočene omrežne storitve KIS. Pripravili smo ukrepe znotraj GŠSV, obvestili ustrezne organe in zagotovili radijske zveze.

Skozi vajo se je preverilo izvajanje aktivnosti po uvedenih ukrepih in pripravljene rešitve dopolnjevali, nerazdelne ukrepe pa izvedli z rešitvami skladno s situacijo in razpoložljivimi viri. Sodelovanje in preverjanje postopkov odločanja smo izvajali preko postopkov štabnega procesa odločanja in izvajali skladno z linijo vodenja in poveljevanja. Zagotovili smo preučevanje in analiziranje predvidenih aktivnosti po ukrepih in njihovo implementacijo v PEZ SV. Pripravljene sile smo preverili skozi izvedbo ukrepov nadzora pripravljenih načrtov in dokumentov in izvedbo postopkov do aktiviranja oziroma alarmiranja enot.

Ocenjujem, da smo na vaji sodelovali zelo aktivno in praktično v vseh korakih odločanja in poteka vaje. V potek smo vključili dve najpomembnejši ravni procesa kriznega odločanja in vodenja v SV.

Komunikacijske poti so bile predvidene za zadovoljevanje vseh potreb. Bistvena ugotovitev je le, da so določeni sistemi povzročali zastoje predvsem zaradi občasnega in ne stalnega administriranja sistema. Nujno je, da VEP in kurirsko službo, dopolni še en sistem za hitro elektronsko komunikacijo med SV in NCKU. Vadili smo obstoječe in nove postopke ter rešitve za aktivnosti in sodelovanje SV v kriznem upravljanju RS. Vzpostavili smo potek komuniciranja med DOZ-GŠSV-PSSV in NCKU s ciljem ustreznega odločanja in reševanja ukrepov.

Zgoraj naveden zaključek potrjuje trditev 1, da v SV obstaja zelo dobra povezljivost med vojaškimi centri za spremljanje situacij (NCKU – ZOC – GŠSV – PSSV), ki ga je potrebno nadgrajevati ter razvijati v smereh in rešitvah s ciljem aktivnega sodelovanja SV v kriznem upravljanju v RS (preigran je bil scenarij izpada večjega dela komercialne infrastrukture v RS).

Vaja je bila dobro ciljno usmerjena in izjemno poučna za SV. Menim, da je povezovalno-analitični organ (DOZ) odigral vlogo z razdelanimi ukrepi in pripravljenimi rešitvami

sprotnega ocenjevanja-analiziranja aktualnih virov ogrožanja ter potrditvijo trditve 2 zastavljene v uvodu naloge.

V nalogi sem podal osnovna izhodišča, pomembna za delovanje NCKU-ja, predlagam in podajam pobudo oz. predlog, ki naj bo naloga v prihodnje usmerjena v raziskavo pri sprejemu odločitev ministrstva:

- uvesti dodatne nacionalne in Nato ukrepe pripravljenosti in
- uskladitev oblikovanja kriznega financiranja SV.

LITERATURA IN VIRI

Samostojne publikacije:

1. Rjavec, Karel minister (2007). *Akt o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest ministrstva za obrambo z organi v sestavi*. Ljubljana, 5.12.2007: Številka: 0070-1/2007-139
2. Celestina, Ivan (2008). *Magistrsko delo; Perceptivno in sistemsko krizno upravljanje in vodenje v slovenski policiji*. Ljubljana, 2008
3. Furlan, Branimir, et al. (2006): *Vojaška doktrina*. Ljubljana: PDRIU.
4. *Doktrina civilne obrambe Republike Slovenije*. 810-02/2002-1z dne 25. 4. 2002. Ljubljana: Vlada RS.
5. *Obrambna strategija Republike Slovenije*. 820-00/2001-1 z dne 20. 12. 2001. Ljubljana: Vlada RS.
6. *Odlok o Svetu za nacionalno varnost*. Št. 00701-14-2008-2 z dne 22. 11. 2008. Ljubljana: Vlada RS.
7. Ustava RS (Uradni list Republike Slovenije št. 33/1991).
8. Zakona v državni upravi (Uradni list Republike Slovenije, št. 113/05).
9. Zakon o obrambi (Uradni list Republike Slovenije št.103/2004).
10. Odlok o SNAV (Uradni list Republike Slovenije, št. 111/2008).
11. Sklep o pripravah za izvajanje Natovih ukrepov odzivanja na krize, (Vlada RS, št. I 802-00/2008-6, z dne 7. 2. 2008).
12. Sklep o pripravah za izvajanje Natovih ukrepov odzivanja na krize v MORS, (MORS, št. 802-9/2007-82 z dne 1. 8. 2008).
13. Navodilo o postopkih ob razglasitvi in preklicu izvajanja Natovih ukrepov odziva na krize, (MORS, št. 802-9/2007-120 z dne 23. 12. 2008).
14. Priročnik o Natovem sistemu kriznega odzivanja (NCRSM, slovenski prevod, NR 4458/09 z dne 16. 11. 2009).
15. Zapisnik štabne obravnave: Načrt nacionalnih priprav SV za izvajanje NATO ukrepov odziva na krize (GŠ, št. 801-1/2008-106 z dne 22. 2. 2010).

16. Navodilo o posredovanju in seznanjanju z ukrepi za pripravljenost ter o posredovanju povelja za izvajanje mobilizacije izvajalcev civilne obrambe (dok. MO, T 017-04-6/2004-1-10653 z dne 2. 2. 2004).
17. Direktiva za izdelavo načrta delovanja SV pri zaščiti, reševanju in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah (GŠSV, šte. 842-1/2009-33 z dne 21. 5. 2009).
18. Načrt delovanja SV pri zaščiti, reševanju in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah, (PSSV, št. 842-1/2010-7 z dne 12. 1. 2010).
19. ACO Comprehensive operations Planning Directive, trial version 1.0, dated 25 Feb 10.
20. MCM-0041-2010 MC Position on the Use of Effects in Operations, dated 20 Jul 10.

Članki v revijah oziroma zbornikih:

21. Vlada Republike Slovenije Janez Janša l.r. Predsednik Ljubljana, dne 19. januarja 2006 Št. 00718-1/2006/10 Uradni list Republike Slovenije Št. 9 / 27. 1. 2006 / Stran 825 Uredba 302. Uredba o organizaciji in delovanju Nacionalnega centra za krizno upravljanje
22. Dr. Ljubica Jelušič l.r. Ministrica za obrambo Ljubljana, dne 1. aprila 2009 Št. 007-19/2009-6 Uradni list Republike Slovenije Št. 28 / 10. 4. 2009 / Stran 3973 Uredba 1191. Pravilnik o izvrševanju obveznosti do predsednika republike na obrambnem področju

Internetni viri:

23. *Sile za zaščito, reševanje in pomoč*. Dostopno na naslovu:
<http://www.dobrova.com/drustva/cz/sile.html>, (31. 1. 2011).
24. URZRS [on line]. *CIVILNA ZAŠČITA*. Dostopno na naslovu:
<http://www.sos112.si/slo/page.php?src=cz1.htm>, (31. 1.2011).
25. Wikipedia [on line]. *Management*. Dostopno na naslovu:
<http://sl.wikipedia.org/wiki/Management>), (22. 1. 2011).

Razgovori:

26. všvod. Ledinek Igor. 1. 2. 2011
27. všvod. Pirc Marko. 1. 2. 2011

- 28. ppk. Marko Preložnik. 2. 3. 2011
- 29. ppk. Dušan Moštrokol. 7. 3. 2011
- 30. st. Marko Geršak. 7. 3. 2011
- 31. pk. Damjana Jurkovič. 23. 3. 2011
- 32. ppk. Ivan Zore. 2010
- 33. ppk. Nikolaj Završnik. 25. 3. 2011
- 34. pk. Miran Rožanec. 2008
- 35. ppk. Gregor Ribnikar. 10. 2. 2011
- 36. maj. Beno Škerlj. 14. 3. 2011
- 37. Bojan Starc. 17. 3. 2011
- 38. ppk. Robert Glavaš. 2009

IZJAVA O AVTORSTVU ZAKLJUČNE NALOGE

Slušatelj/ica (čin, ime in priimek) _____ izjavljam, da sem avtor/ica zaključne naloge z naslovom _____, ki sem jo napisal/a pod mentorstvom _____.

S svojim podpisom zagotavljam da:

- je zaključna naloga izključno rezultat mojega lastnega dela,
- so vsa dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v zaključni nalogi, navedena oziroma citirana v skladu s Postopkovnikom za izdelavo in ocenjevanje zaključne naloge na PŠŠ,
- se zavedam, da je plagiatorstvo kaznivo po Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah (Uradni list številka 21/1995, 9/2001), prekršek pa podleže tudi ukrepom disciplinske odgovornosti v skladu s Pravili službe v Slovenski vojski,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo zaključno nalogo in moj status v Slovenski vojski.

S podpisom se odrekam vsem materialnim pravicam v zvezi z zaključno nalogo in dovoljujem uporabo zaključne naloge v študijske namene.

V Postojni, dne _____ Podpis: _____